

KOSTRA landbruk

Ei vurdering av rapporteringa for 2015

RAPPORT NR. 16 / 2016
30.06.2016

Rapport: KOSTRA landbruk

Avdeling: Ressurs og areal

Dato: 01.07.16

Ansvarleg: Aud-Ingrid Krefting

Bidragstatarar: Astrid Elin Halse og Jan Terje Strømsæther

Rapport-nr.: 16/2016

Fosidefoto: Landbruksdirektoratet

Innholdsliste

Samandrag	3
1 Innleiing	5
2 Omdisponering av jordbruksareal	6
2.1 Politiske mål	6
2.2 Omdisponert areal i 2015	6
2.3 Formål areala vert omdisponerte til	11
3 Jordlova – talet på saker og utfall	14
3.1 Omdisponeringssaker	14
3.2 Delingssaker	17
3.3 Nydyrking	20
3.4 Driveplikt	22
4 Konesjonslova – talet på saker og utfall	24
4.1 «Vanlege» søknader om konsesjon (ikkje nedsatt konsesjonsgrense)	24
4.2 Søknader om konsesjon der søkaren er eit aksjeselskap/ASA	26
4.3 Saker etter konsesjonslova § 9 siste ledd	27
4.4 Nedsett konsesjonsgrense	30
4.5 Nedsett konsesjonsgrense – slektskapsunntaket sett ut av kraft	33
5 Kvalitet på talmaterialet	35
5.1 Foreløpige og endelege tal	35
5.2 Kvalitetssikring og evaluering	35
5.3 Tiltak for bedre kvalitet i rapporteringa	37

Vedlegg I: KOSTRA-tal

Vedlegg II: Spørreundersøkelse om krav til reguleringsplan i utbyggingsområder i kommuneplanens arealdel

Vedlegg II: KOSTRA skjema 32 landbruk

Samandrag

KOSTRA (KOMmune–STAT-RApportering) er eit nasjonalt informasjonssystem som gir opplysningar om kommunal og fylkeskommunal verksemd. Kommunane har sidan 2005 rapportert på eige landbruksskjema gjennom KOSTRA. I tillegg til rapportering på godkjent omdisponert dyrka og dyrkbart areal etter jordlova og plan- og bygningslova (pbl.), rapporterer kommunane òg på saksarbeid etter jordlova og konsesjonslova.

Nøkkeltal

I 2015 rapporterte kommunane å ha omdisponert 6 341 dekar dyrka jord og 6 287 dekar dyrkbar jord. Totalt gjev dette ei omdisponering på 12 628 dekar dyrka og dyrkbar jord til andre formål enn landbruk i 2015. Dette er 631 dekar meir dyrka jord, og 2 010 dekar meir dyrkbar jord, enn i 2014.

Tala for omdisponering av dyrka jord i 2015 ligg 11 % høgere enn tala for 2014, då talet var 5 710 dekar.

Tala for 2015 viser ein større andel samla omdisponering etter jordlova enn tidlegare år. Dette kjem fyrst og fremst som følgje av ei stor omdisponering av dyrkbar jord gjennom jordlova til vindkraftanlegg i Rogaland. Omdisponeringa av dyrka jord etter jordlova er om lag på linje med tidlegare år.

For 2015 ser vi at det på same måte som tidlegare år er bustader, næringsbygningar og samferdsel som står for størst forbruk av dyrka jord. Desse formåla stod for 66 % av den omdisponerte dyrka jorda i 2015. Nytt i år er at forsvarsformål står for heile 10 % av omdisponeringa. Dette skuldast utbygging av kampflybasen på Ørland.

Sør-Trøndelag er fylket der det samla sett vart omdisponert mest dyrka jord i 2015, til saman 1 426 dekar. Deretter følgjer Rogaland og Oppland, der det vart omdisponert høvesvis 1 336 dekar og 663 dekar dyrka jord. Kommunane i desse tre fylka stod for ca. 54 prosent av total omdisponering av dyrka jord nasjonalt i 2015.

Kommunane handsama 1 257 omdisponeringssaker (jordlova § 9) i 2015. Mengda saker i 2015 var høgare enn i 2014, men samstundes lågare enn mengd saker i kvart av åra 2006 - 2013. Gjennomsnittleg avslagsprosent for heile landet dei siste åra har vore ca. 10 %.

I 2015 vart det handsama 4 113 delingssaker (jordlova § 12). Dette er noko høgare enn mengd saker dei to siste, men lågare enn kvart av åra 2006-2012. Avslagsprosenten for heile landet har dei siste åra lege på rundt 7 %.

På landsbasis vart det godkjent nydyrking av i alt 18 139 dekar i 2015. Gjennomsnittsarealet som vert tillate oppdyrket i kvar enkelt sak var 21,5 dekar. I 2015 vart det behandla i alt 854 søknader om nydyrking. 11 søknader vart avslegne.

Dei høgaste tala for godkjent nydyrkingsareal i 2015 finn vi i kommunane i Hedmark (3 254 dekar), Oppland (2 897 dekar) og Nord-Trøndelag (2 368 dekar). Kommunane i desse tre fylka står for 47 % av alt tillate nydyrka areal i 2015.

I 2015 vart det handsama i alt 25 søknader om fritak frå driveplikt. Det vart løyvd 14 varige fritak frå driveplikta. 11 søknader vart avslått. I tillegg er det fatta 5 vedtak om å gje pålegg om bortleige etter jordlova § 8 tredje ledd. Talet på saker om oppfølging av driveplikta er merkbar lågare i 2015 enn i tidlegare år.

I 2015 vart det handsama i alt 2 615 søknader om «vanleg» konsesjon i kommunane. Til saman 2 567 søknader vart innvilga, korav noko over halvparten vart innvilga utan vilkår. Avslagsprosenten i 2015 var ca. 2 %.

I 2015 vart det behandla i alt 38 saker der konsesjonssøkar var eit AS eller ASA. Av desse vart 34 saker innvilga og 4 saker vart avslegne.

I 2015 vart det behandla i alt 307 søknader om konsesjon etter konsesjonslova § 9 siste ledd. Dette er saker der søkaren i utgangspunktet kan ta over eigedomen konsesjonsfritt, men der ho/han ikkje kan eller vil busette seg der. Vedkommande må da søke om konsesjon. Av desse søknadene vart 94 innvilga utan vilkår, 187 søknader var innvilga med vilkår og 26 søknader vart avslegne. Dette gir ein avslagsprosent på 8,5 %.

I 2015 har i alt 47 kommunar oppgitt at dei har ei forskrift om nedsett konsesjonsgrense (buplikt) etter konsesjonslova § 7. I 2015 vart det behandla i alt 54 saker av kommunane med heimel i slik forskrift, der 48 saker vart innvilga og 6 saker avslegne.

Kvalitet på årets rapportering

Svarprosent og utfyllingsgrad i skjema er vorte betre dei seinare åra, og Landbruksdirektoratet antek at kvaliteten på talmaterialet som eit følgje av dette òg gradvis har vorte betre. Ved frist for endeleg rapportering i juni 2015 mangla det svar frå tre kommunar.

Manglande innrapportering frå kommunar kan gje underrapportering i talgrunnlaget. Andre moglege feilkjelder i rapporteringa kan vere uriktig storleik på areal, og mengd og utfall av saker, i rapporteringa frå dei ulike kommunane.

Tiltak som kan forbetra kvaliteten på tala

KOSTRA-tala er sentrale for å vurdere om vi når måla innan jordvern- og eigedomspolitikken. Det er difor viktig å arbeide vidare med å sikre god kvalitet i rapporteringa.

Skjemaet og rettleiinga bør årleg gjennomgåast med tanke på klargjering og forenkling, slik at feilrapportering og underrapportering i størst mogleg grad unngås.

Overgang frå manuell rapportering til arealrapportering via digitale reguleringsplanar, og innhenting av data om enkeltsakene frå saksarbeidssystemet til kommunane, er tiltak som på sikt vil kunna virke best for å forbetre kvaliteten på rapporteringa.

1 Innleiing

KOSTRA (KOMmune–STAT-RAPportering) er eit nasjonalt informasjonssystem som gir opplysningar om kommunal og fylkeskommunal verksemd. Kommunane har sidan 2005 rapportert på eige landbruksskjema gjennom KOSTRA. Det vert rapportert på omdisponert dyrka og dyrkbar jord etter plan- og bygningslova (pbl.) og jordlova, og dessutan på øvrig saksarbeid etter jordlova og konsesjonslova.

Denne rapporten dekker rapporteringa for 2015. Rapporteringsskjemaet for 2015 er vist i vedlegg III bakerst i rapporten.

KOSTRA gjev informasjon om utfallet av handsaminga til kommunen av dei ulike sakstypene, og dette vert rapportert for kvar sakstype for heile året under eitt. Det vert ikkje lagt inn opplysningar om kvar enkelt sak.

Vi har ikkje referert heile talmaterialet frå landbruksskjemaet i denne rapporten. Dette finst på KOSTRA-sidene hos SSB. Vi har teke med eit utdrag av data for 2015, og dessutan nokre nasjonale tidsserier og fylkesvise tal. Desse er vist i vedlegg I.

I kapittel 2 vert det gjeve eit oversyn over dyrka og dyrkbart areal som er vedteke varig omdisponert til andre formål enn landbruk.

I kapittel 3 vert det gjeve eit oversyn over tal på saker og utfall av saker handsama etter jordlova.

I kapittel 4 vert det gjeve eit oversyn over tal på saker og utfall av saker handsama etter konsesjonslova.

I kapittel 5 gir Landbruksdirektoratet vurderingar knytta til kvaliteten på dei innrapporterte tala, samt forslag til forbetringar.

2 Omdisponering av jordbruksareal

2.1 Politiske mål

Noreg har avgrensa areal for matproduksjon. Det har lenge vore eit politisk mål å verne om god dyrka og dyrkbar jord, og å avgrense den årlege omdisponeringa av dyrka jord til under 6 000 dekar, jf. forslag til nasjonal jordvernstrategi (Prop. 127 S (2014 – 2015)).

Ved handsaminga av forslag til nasjonal jordvernstrategi 8. desember 2015 gjorde Stortinget vedtak om at jordvernmålet skulle styrkast. Stortinget fastsette målet for maksimal årleg omdisponering til 4 000 dekar dyrka jord, og sa samstundes at dette målet skal bli gradvis nådd innan 2020.

Dyrka jord omfatter fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite, dvs. jordbruksareal.

Dyrkbar jord er areal som ved oppdyrking kan setjast i slik stand at dei vil halde krava til fulldyrka jord, og som held krava til klima og jordkvalitet for plantedyrking. Dyrkbar jord kan være overflatedyrka jord, innmarksbeite, skogareal, anna jorddekt fastmark, myr og torvmark.

Kjelde: Nibio

2.2 Omdisponert areal i 2015

Nasjonalt nivå

Tala som kommunane rapporterer inn viser til vedtak om *omdisponering etter jordlova* og *vedtekne reguleringsplanar etter plan- og bygningslova*. Kommunane rapporterer ikkje på areal som vert lagde inn som byggeområde i kommuneplanen sin arealdel. Det kan dermed gå noko tid frå kommunar vedtek nye byggeområder i LNFR-område i kommuneplanen sin arealdel, til areala vert regulert og vist i omdisponeringsstatistikken her.

I 2015 rapporterte kommunane å ha omdisponert 6 341 dekar dyrka jord og 6 287 dekar dyrkbar jord. Totalt gjev dette ei omdisponering på 12 628 dekar dyrka og dyrkbar jord til andre formål enn landbruk. Dette er 631 dekar meir dyrka jord, og 2 010 dekar meir dyrkbar jord, enn i 2014.

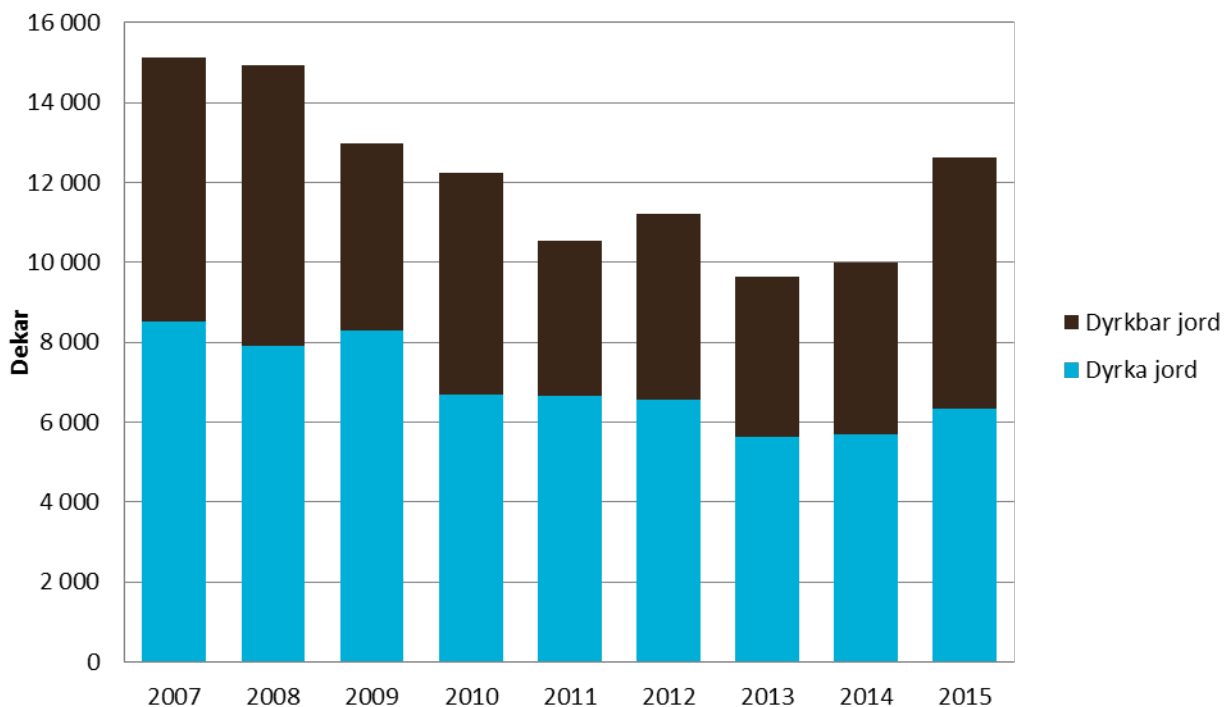
Tala viser areal som gjennom vedtak er omdisponerte til anna arealformål enn landbruk, som til dømes bustader, forretning, logistikk eller samferdsel. Areal som omdisponeras til skogplanting, eller som regulertast til landbruksformål, er ikkje med i tala.

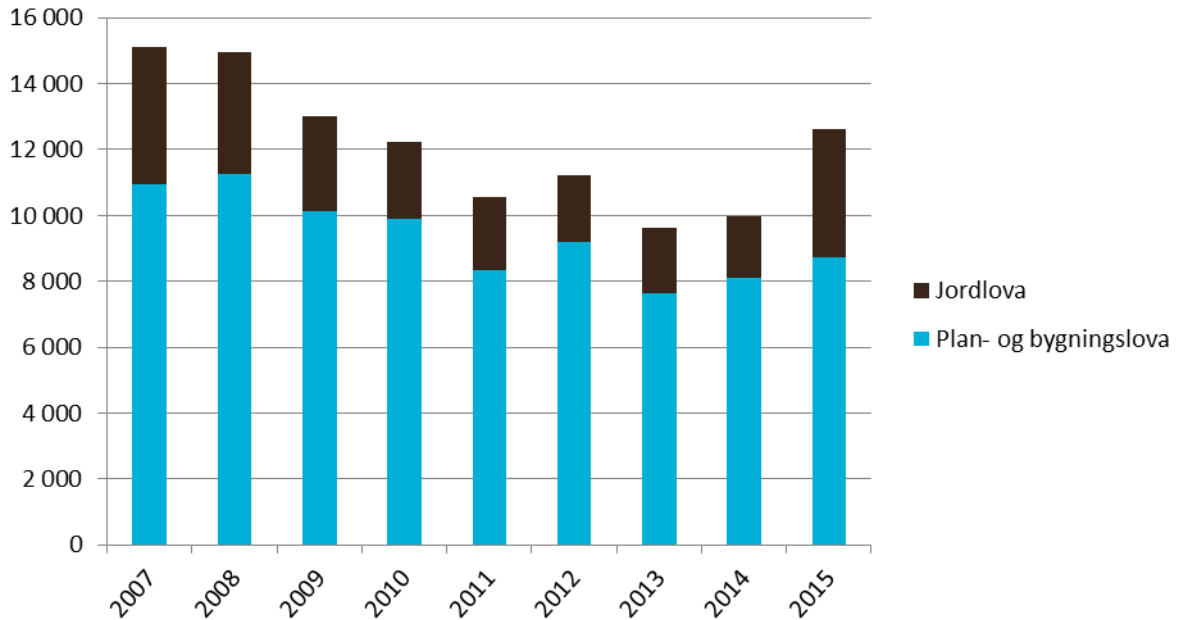
Tabell 1: Omdisponert dyrka og dyrkbar jord til andre formål enn landbruk etter jordlova og plan- og bygningslova 2007-2015, dekar.

	Samla omdisponering jordlova og PBL			Plan og bygningslova (PBL)			Jordlova		
	Dyrka jord	Dyrkbar jord	Sum dyrka og dyrkbar jord	Dyrka jord	Dyrkbar jord	Sum dyrka og dyrkbar jord	Dyrka jord	Dyrkbar jord	Sum dyrka og dyrkbar jord
2007	8 510	6 611	15 121	5 873	5 066	10 939	2 637	1 545	4 182
2008	7 900	7 045	14 945	5 691	5 553	11 244	2 209	1 492	3 701
2009	8 308	4 690	12 998	6 470	3 649	10 119	1 838	1 041	2 879
2010	6 687	5 556	12 243	5 273	4 635	9 908	1 414	921	2 335
2011	6 648	3 894	10 542	5 273	3 052	8 325	1 375	842	2 217
2012	6 567	4 643	11 210	5 265	3 946	9 211	1 302	697	1 999
2013	5 620	4 016	9 636	4 375	3 264	7 639	1 245	752	1 997
2014	5 710	4 277	9 987	4 646	3 460	8 106	1 064	817	1 881
2015	6 341	6 287	12 628	5 213	3 510	8 723	1 128	2 777	3 905

Tala for omdisponering av dyrka jord i 2015 ligg 11 % høgere enn tala for 2014, då talet var 5 710 dekar.

Figur 1: Omdisponert areal fordelt på dyrka og dyrkbar jord, sum jordlova og plan- og bygningslova 2007 - 2015, dekar.

Tala for 2015 viser ein større andel samla omdisponering etter jordlova enn tidlegare år. Dette kjem fyrst og fremst som følgje av ein stor omdisponering av dyrkbar jord gjennom jordlova til vindkraftanlegg i Rogaland. Omdisponeringa av dyrka jord etter jordlova er om lag på linje med tidlegare år.

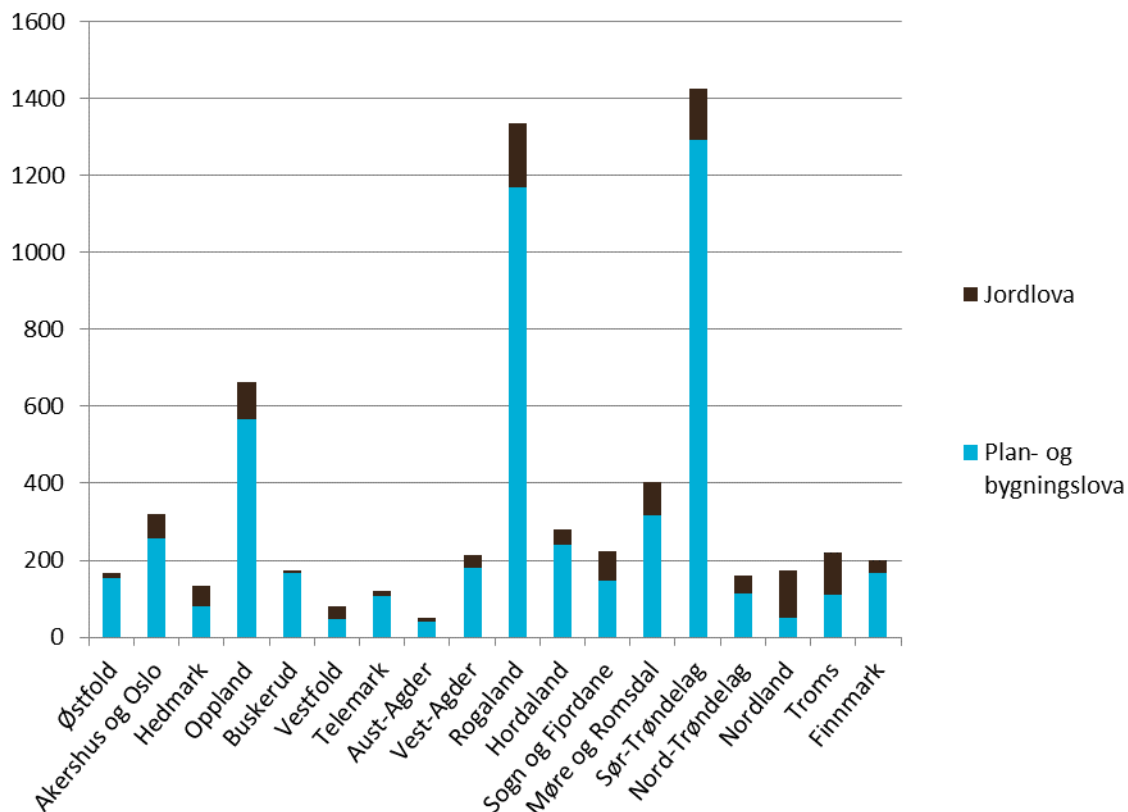
Figur 2: Omdisponert dyrka og dyrkbar jord fordelt på plan- og bygningslova og jordlova, 2007-2015, dekar.

Fylkesnivå

Under vert det vist nokon tal og presentasjonar for omdisponering på fylkesnivå. Det er då viktig å minna om at desse sakene ikkje er avgjort på fylkesnivå, men i den einkilde kommunen.

Figur 3 viser at kommunane i Sør-Trøndelag fylke har omdisponert mest dyrka jord i 2015, tilsaman 1 426 dekar. Like bak følgjer Rogaland fylke med tilsaman 1 336 dekar dyrka jord. I Oppland fylke vart det samla sett omdisponert 663 dekar dyrka jord. Det alt vesentlege av denne omdisponeringa er vedteke gjennom reguleringsplanar etter plan- og bygningslova.

Kommunane i desse tre fylka stod for ca. 54 prosent av total omdisponering av dyrka jord nasjonalt i 2015. Kommunane i Sør-Trøndelag stod åleine for over 20 prosent av omdisponeringa av dyrka jord nasjonalt i 2015.

Figur 3: Fordeling av omdisponert areal dyrka jord etter lovgrunnlag og fylke, 2015, dekar.

I følge dei endelege tala for 2015 har kommunane i Rogaland (165 dekar), Sør-Trøndelag (134 dekar) og Nordland (122 dekar) dei høgaste tala for omdisponert dyrka jord til andre formål enn landbruk etter jordlova.

Kommunenivå

Dei fem kommunane som har omdisponert mest dyrka jord i 2015 er Ørland (675 dekar), Trondheim (294 dekar), Randaberg (255 dekar), Lunner (218 dekar) og Sandnes (209 daa). Desse fem kommunane sto for 1/4 av all omdisponert dyrka jord nasjonalt i 2015.

Tabell 2: Dei 20 kommunane med mest dyrka jord omdisponert til andre formål enn landbruk i 2015.

Kommune	Omdisponert dyrka jord 2015, dekar
Ørland kommune	675
Trondheim kommune	294
Randaberg kommune	255
Lunner kommune	218
Sandnes kommune	209
Bergen kommune	183
Rennesøy kommune	164
Jevnaker kommune	154
Alta kommune	149
Bjerkreim kommune	141
Herøy kommune (MR)	122
Gjesdal kommune	120
Sola kommune	108
Malvik kommune	95
Stavanger kommune	95
Sarpsborg kommune	90
Selbu kommune	84
Steinkjer kommune	84
Vestby kommune	77
Lindesnes kommune	77
Sum 20 kommuner	3 392
Sum alle landets kommuner	6 341

I tala ligg samfunnsformål som bustader, ulike næringsbygg, skule og barnehage, der kommunane i si rolle som lokal planmyndigheit vel å plassere tiltaka på dyrka jord. I tala ligg òg nasjonale tiltak som større samferdselsutbyggingar og forsvarsformål, der staten har ei sentral rolle. Tala viser altså ein kombinasjon av kommunale avgjerder og gjennomføring av store statlege prosjekt. Særleg vert dette tydeleg for Ørland kommune, der 600 dekar omdisponert areal i 2015 skuldast forsvarsformål knytt til utvidinga av kampflybasen i kommunen. Sjølv om kommunane er lokal planmyndighet, spelar også statlege etatar ein viktig rolle med tanke på å begrense omdisponeringa av dyrka jord rundt om i landet.

2.3 Formål areala vert omdisponerte til

Når kommunane rapporterer i KOSTRA, skal mengde dekar omdisponert areal, både for reguleringsplanar og enkeltsaker etter jordlova, bli fordelte på ei heil rekke ulike formål. Omsynet til jordvernet skal avvegast mot andre omsyn i arealplanlegginga, og sjølv etter jordlova kan omsynet til å verne om arealressursane måtte vike for andre viktige samfunnsomsyn. Tala frå KOSTRA viser kva for andre samfunnsformål jordbruksareala vert tekne i bruk til i omdisponeringssaker.

Tabell 3: Omdisponert areal etter jordlova og plan- og bygningslova fordelt på formål, 2015, dekar.

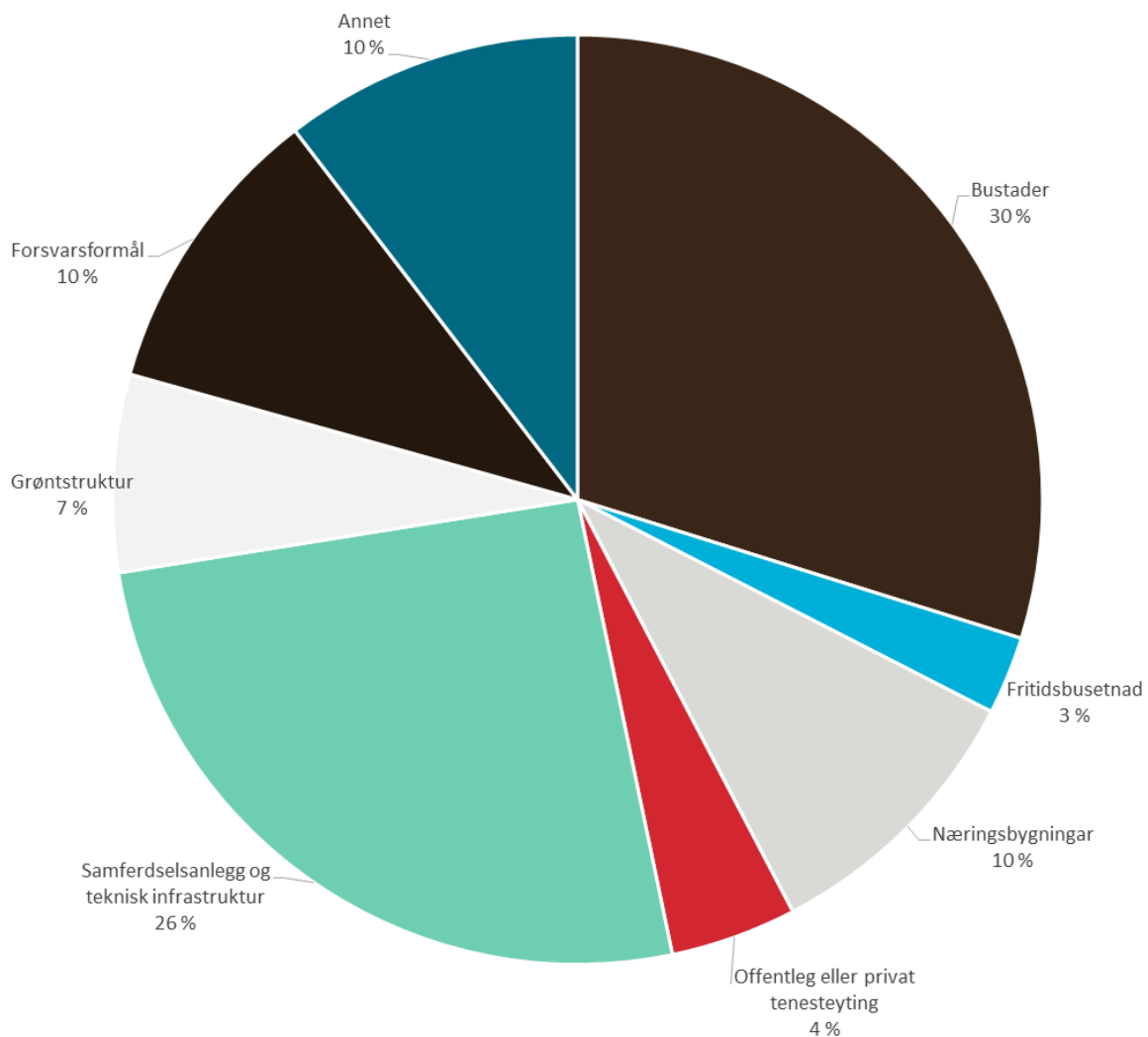
Formål	Dyrka jordlov	Dyrka pbl	Sum dyrka	Dyrkbar jordlov	Dyrkbar pbl	Sum dyrkbar	Sum d + db
Bustader	479	1 412	1 891	322	776	1 098	2 989
Fritidsbusetnad	116	56	172	91	325	416	589
Næringsbygningar	90	531	621	67	687	754	1 375
Offentleg eller privat tenesteyting	5	273	278	54	60	114	392
Andre bygningar og anlegg	217	166	383	2 020	282	2 302	2 685
Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur	69	1 564	1 633	41	743	783	2 417
Grøntstruktur	2	433	435	0	214	214	650
Golfbane	0	0	0	0	0	0	0
Forsvarsformål	0	650	650	0	0	0	650
Annet landbruksformål jordlova*	149		149	184		184	333
LNFR der landbruk er utelukket		13	13		356	356	369
LNFR spreidde bygningar		13	13		41	41	53
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0	4	4	0	5	5	8
Kombinasjoner av hovedformål pbl		98	98		22	22	119
Sum omdisponert	1 128	5 213	6 341	2 777	3 510	6 287	12 628
Skogplanting	109		109	40		40	149

For 2015 ser vi at det på same måte som tidlegare år er bustader, næringsbygningar og samferdsel som står for størst forbruk av dyrka jord. Desse formåla stod for 66 % av den omdisponerte dyrka jorda i 2015. Dette er heilt på nivå med tidlegare år. Kvart år står bustader, næringsbebyggelse og samferdsel for ca. 2/3 av omdisponeringa. Nytt i år er at forsvarsformål står for hele 10 % av omdisponeringa. Dette skuldast som nemnt utbygging av kampflybasen på Ørland.

Dei same formåla går igjen for dyrkbar jord, sjølv om biletet her er noko meir nyansert. Nytt i år er at kategorien for «andre bygningar og anlegg» er stor. Dette skuldast eit vindkraftprosjekt i Rogaland.

Utbygging til bustader er den klart dominerande årsaka til omdisponering av dyrka jord i landet. Tar ein med at grøntstruktur og samferdselsformål også inngår som formål i nær alle detaljreguleringar for bustadprosjekt, vert detta endå tydelegare. Ein stad mellom ein tredjedel og halvparten av omdisponeringa av dyrka jord i landet skuldast truleg bustadbygging.

Tala for 2015 viser at 25 % av bustadbygginga på dyrka jord vart godkjent gjennom omdisponeringstillating etter jordlova. Dette er noko lavere andel enn det som har vorte rapportert dei siste åra. Rundt 1/4 – 1/3 av bustadbygginga på dyrka jord blir altså kvart år godkjent utan bruk av reguleringsplan. Når det gjeld fritidsbygningar på dyrka jord, vart heile 67 % godkjent gjennom enkeltvedtak etter jordlova i 2015.

Figur 4: Omdisponert areal dyrka jord fordelt på formål i 2015

Det er vedtekne reguleringsplanar som ligg til grunn for tala kommunane rapporterer inn om omdisponering etter plan- og bygningslova. Hovudnormen er at større bygge- og anleggstiltak skal bli behandla gjennom reguleringsplan, og at det i definerte utbyggingsområde i kommuneplanen sin arealdel blir sett krav om reguleringsplan før utbygging. Plan- og bygningslova set likevel ikkje noko klar grense for kva som er å rekne som *større bygge- og anleggstiltak*. Dette inneber at kommunen har høve til å godkjenne mindre utbyggingar direkte gjennom kommuneplanen sin arealdel, utan å krevje reguleringsplan først. Sidan føresegnene om omdisponering i jordlova ikkje gjeld i bebyggelsesområde i kommuneplanen sin arealdel, vil slike utbyggingar ikkje bli fanga opp av KOSTRA-rapporteringas (se elles omtale av feilkjelder i kap. 5).

Areal som vert teke i bruk til byggeverksemd med sikte på jordbruksproduksjon krev ikkje omdisponeringssamtykke etter jordlova. Nye driftsbygningar, gjødselkummar mv. vert dermed ikkje fanga opp i KOSTRA-statistikken med mindre dei blir handsama som reguleringsplan, noko som sjeldan skjer.

Tidlegare undersøkingar frå Bygningsregistret (GAB) har vist at det vert ført opp ca 1 500 slike bygg kvart år. Det vert dermed truleg omdisponert betydelege areal til landbruksbygg kvart år. Vi har ikkje opplysningar om kor stor del av desse areala som er dyrka eller dyrkbar jord.

Areal til skogplanting vert heller ikkje teke med i omdisponeringsstatistikken. Dette skuldast at skogplanting ikkje vert sett som ein irreversibel omdisponering, sidan arealet framleis vil vere dyrkbar jord eller ved rydding egne seg for innmarksbeite. Ved eit fremtidig behov for matproduserande areal kan arealet dyrkast opp att.

Omdisponering av areal til anna landbruksformål etter jordlova, altså bruk av arealet som ikkje tek sikte på jordbruksproduksjon slik dette er definert i jordlova, er definert som permanent omdisponert. Slik omdisponering vert dermed teke med på linje med ulike utbyggingsføremål kommunane registrerer gjennom KOSTRA.

3 Jordlova – talet på saker og utfall

3.1 Omdisponeringssaker

Jordlova sett eit forbod mot å nytte dyrka jord til føremål som ikkje tar sikte på jordbruksproduksjon. Dyrkbar jord må ikkje disponerast slik at ho i framtida ikkje vert eigna til jordbruksproduksjon. Vil eigaren nytte dyrka eller dyrkbar jord til anna enn jordbruksproduksjon, må ho eller han søke om løyve til omdisponering etter jordlova § 9.

I KOSTRA vert også søknader om frådelling etter jordlova § 12 teke med under talet for omdisponeringssaker dersom delinga fører med seg at dyrka eller dyrkbar jord vert omdisponert.

I 2015 behandla kommunane i alt 1257 saker etter jordlova § 9. Av desse sakene vart 1128 søknader innvilga heilt eller delvis, og 129 søknader vart avslegne. Avslagsprosenten vert da på 10,3. Avslagsprosenten var om lag den same som vi har sett i tidlegare år.

Av tabellen nedanfor ser ein at det har vore ein nokså jamn nedgang i talet på søknader etter jordlova § 9 i perioden 2006 – 2014, mens vi ser ein liten auke i 2015.

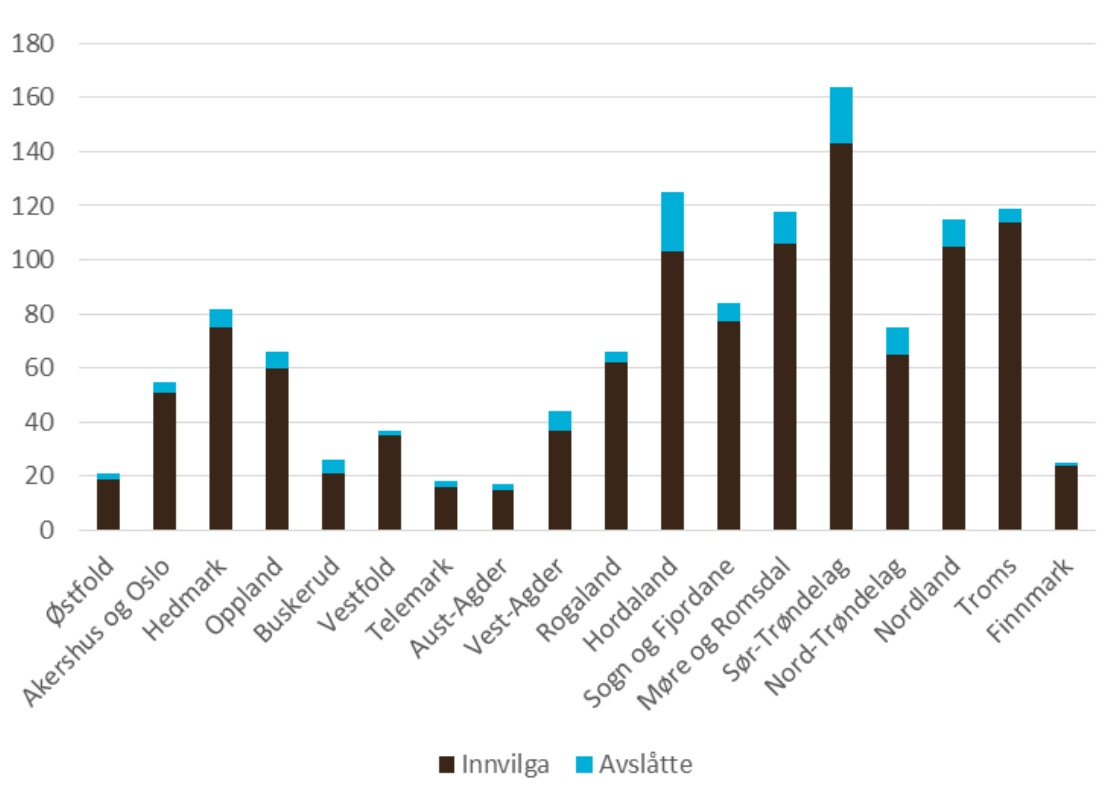
Tabell 4 Talet på omdisponeringssaker behandla av kommunane i perioden 2006-2015.

	Innvilga	Avslåtte	Saker i alt	Avslag i %
2006	1962	194	2156	9,0
2007	1963	266	2229	11,9
2008	1707	235	1942	12,1
2009	1356	208	1564	13,3
2010	1461	156	1617	9,6
2011	1267	137	1404	9,8
2012	1211	159	1370	11,6
2013	1205	154	1359	11,3
2014	1065	121	1186	10,2
2015	1128	129	1257	10,3

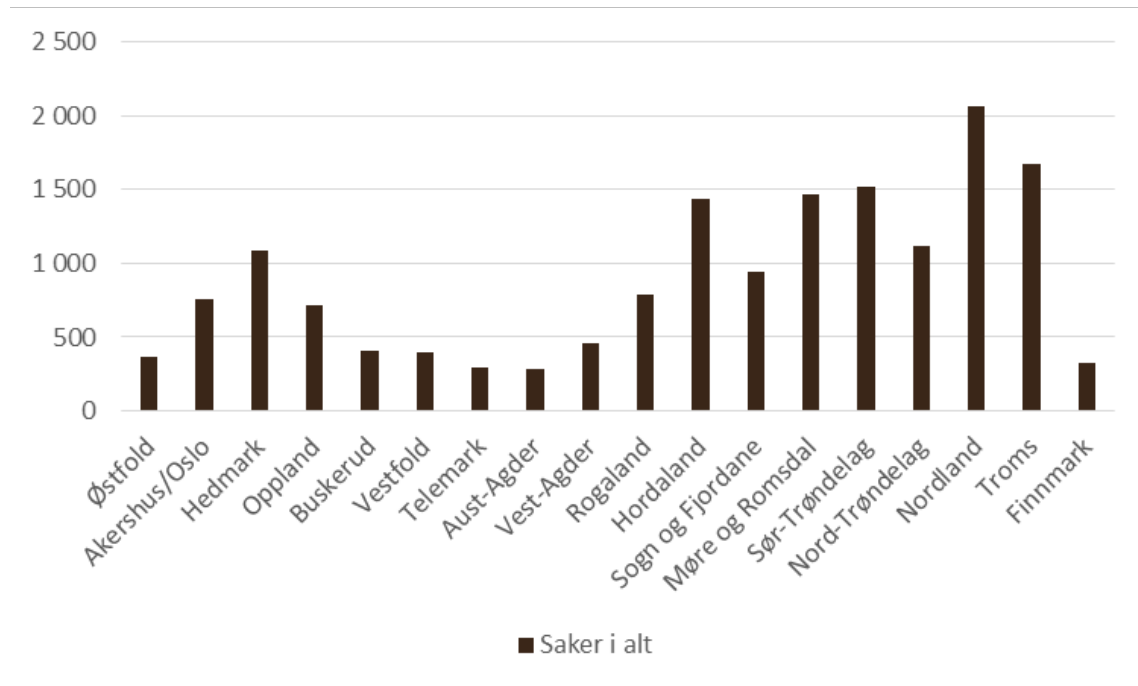
Av figuren nedanfor ser ein at det er stor forskjell mellom fylka med omsyn på kor mange søknader etter jordlova § 9 som vart behandla i 2015. Flest saker vart det behandla i kommunane i Sør-Trøndelag (164 saker) og Hordaland (125 saker). Men også i kommunane i Møre og Romsdal, Nordland og Troms vart det behandla meir enn 100 slike saker i 2015.

Det lågaste talet på behandla omdisponeringsaker finn vi i kommunane i Aust-Agder, med i alt 17 saker i 2015.

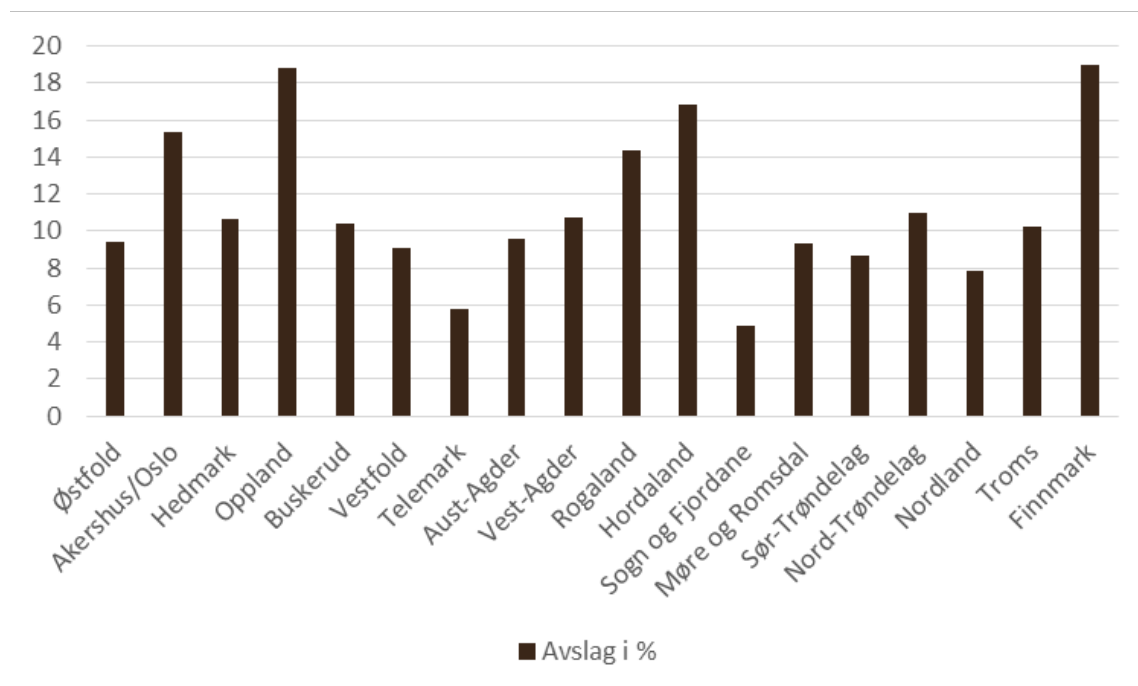
Figur 5. Talet på søknader etter jordlova § 9, avslegne og innvilga, fordelt på fylka i 2015.

Av figur 6 nedanfor går det klart fram at det er stor skilnad mellom fylka når det gjeld talet på behandla søknader om omdisponering i perioden 2006 - 2015. Vi finn det lågaste talet på behandla søknader i kommunane i Aust-Agder med 282 saker, og det høgaste talet i kommunane i Nordland med 2065 behandla saker i denne perioden.

Figur 6. Talet på behandla søknader om omdisponering i perioden 2006-2015 fordelt på fylka.

Det er ikkje berre talet på behandla jordlova § 9-søknader som varierer mykje mellom fylka i denne perioden, men også avslagsprosenten. Vi finn den høgaste avslagsprosenten blant kommunane i Finnmark med omlag 18,9, mens vi finn den lågaste avslagsprosenten i kommunane i Sogn og Fjordane med omlag 4,9. Gjennomsnittleg avslagsprosent for heile landet i perioden 2006-2015 var på 11,2.

Figur 7. Gjennomsnittleg avslagsprosent i saker etter jordlova § 9 fordelt på fylka i perioden 2006 - 2015.

3.2 Delingssaker

Om eigaren av ein landbrukseigedom vil dele frå eit areal, t.d. ei tomt, må ho eller han søke om løyve til deling etter jordlova § 12. Kommunen skal ved si behandling av søknaden mellom anna legge vekt på om delinga legg til rette for ein tenleg og variert bruksstruktur i landbruket.

Jordlova § 12 vart endra med verknad frå 1.7.2013, mellom anna slik at omsynet til busetting kan gi grunnlag for at søknaden kan innvilgast sjølv om andre moment talar mot det. Denne endringa vart tatt inn som eit nytt punkt i KOSTRA-skjemaet frå og med rapporteringsåret 2013. Vidare legg ny jordlov opp til at frådeling av areal som tilleggsjord til annan landbrukseigedom skal verte lettare.

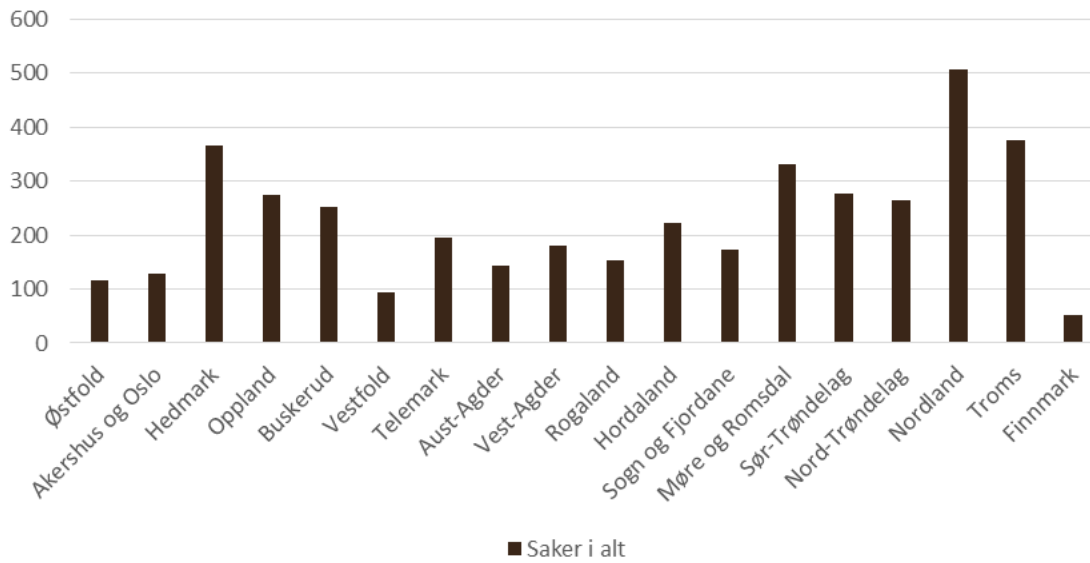
Av tabellen nedenfor går det fram at kommunane behandla i alt 4 113 søknader om deling etter jordlova § 12 i 2015. Av desse søknadene vart 3 826 innvilga heilt eller delvis, og 287 søknader vart avslegne. Dette gir ein avslagsprosent på 7,0. Talet på behandla søknader er om lag like stort som det vi fann i 2013 og 2014. Avslagsprosenten er om lag den same som i åra 2013 og 2014. Den er litt lågare enn i vi ser i åra føre 2013.

Tabell 5 Talet på søknader om deling etter jordlova § 12 behandla av kommunane i perioden 2006 - 2015.

	Samtykker i alt	Med formål tilleggsjord	Av omsyn til busettinga i området	Avslag i alt	Saker i alt	Avslag i %
2006	5079	507		536	5615	9,5
2007	4924	508		574	5498	10,4
2008	4718	544		543	5261	10,3
2009	4360	528		469	4829	9,7
2010	3960	456		353	4313	8,2
2011	4081	491		397	4478	8,9
2012	3773	516		375	4148	9,0
2013	3575	555	513	282	3857	7,3
2014	3692	585	532	274	3966	6,9
2015	3826	625	638	287	4113	7,0

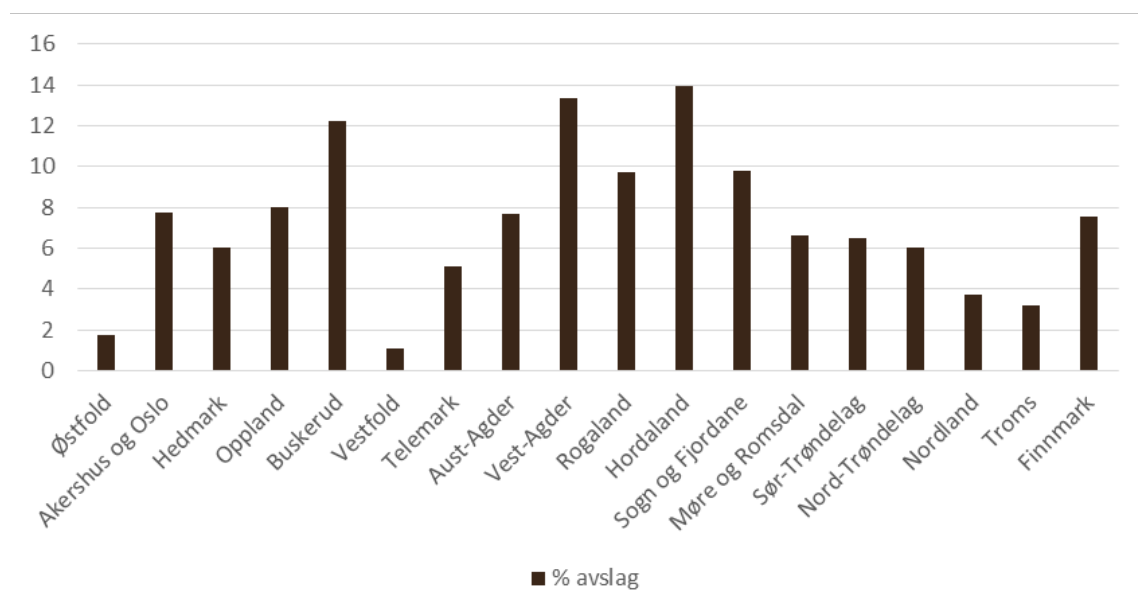
Av dei 3 826 søknadene etter jordlova § 12 som vart innvilga i 2015, vart 638 søknader (16,7 %) innvilga av omsyn til busettinga. 625 søknader (16,3%) av dei innvilga søknadene gjaldt tilleggsjord til annan landbrukseigedom.

Slik det kan vere grunn til å vente seg, er det stor skilnad mellom fylka med omsyn til kor mange delingssaker som vart behandla av kommunane i 2015. Som i dei fleste tidlegare åra finn vi i 2015 det største talet på behandla saker i Nordland med 506 saker, og det lågaste talet saker i Finnmark med 53 saker.

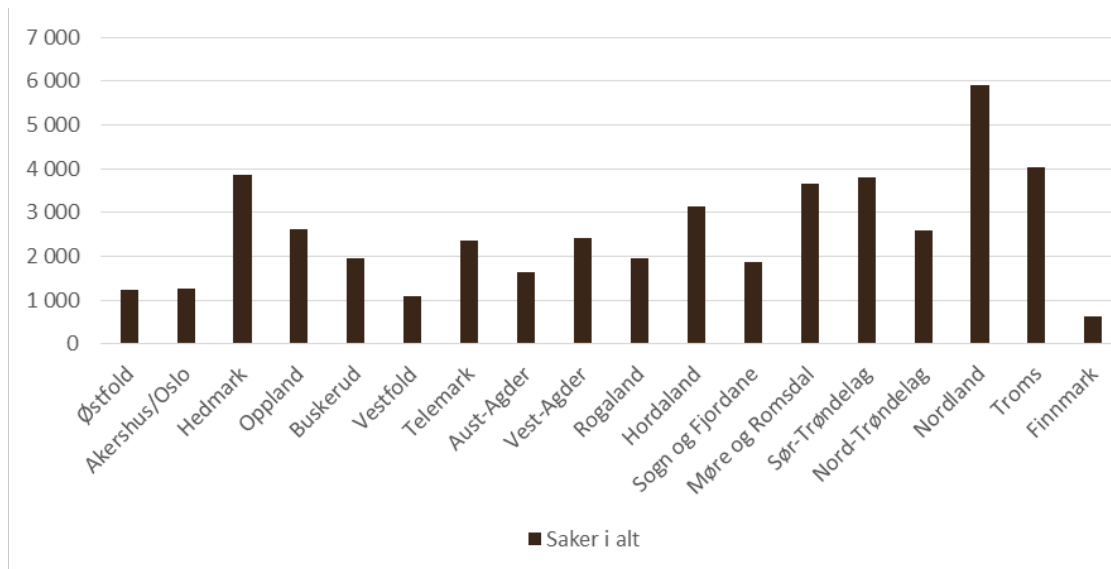
Figur 8. Talet på behandla søknader etter jordlova § 12 i 2015 fordelt på fylka.

Den høgaste avslagsprosenten i 2015 finn vi blant kommunane i Hordaland med 13,9 % og Vest-Agder med 13,3 %. Den lågaste avslagsprosenten finn vi i kommunane i Vestfold med 1 %. Gjennomsnittleg avslagsprosent for delingssaker i heile landet var i 2015 på 7,2 %.

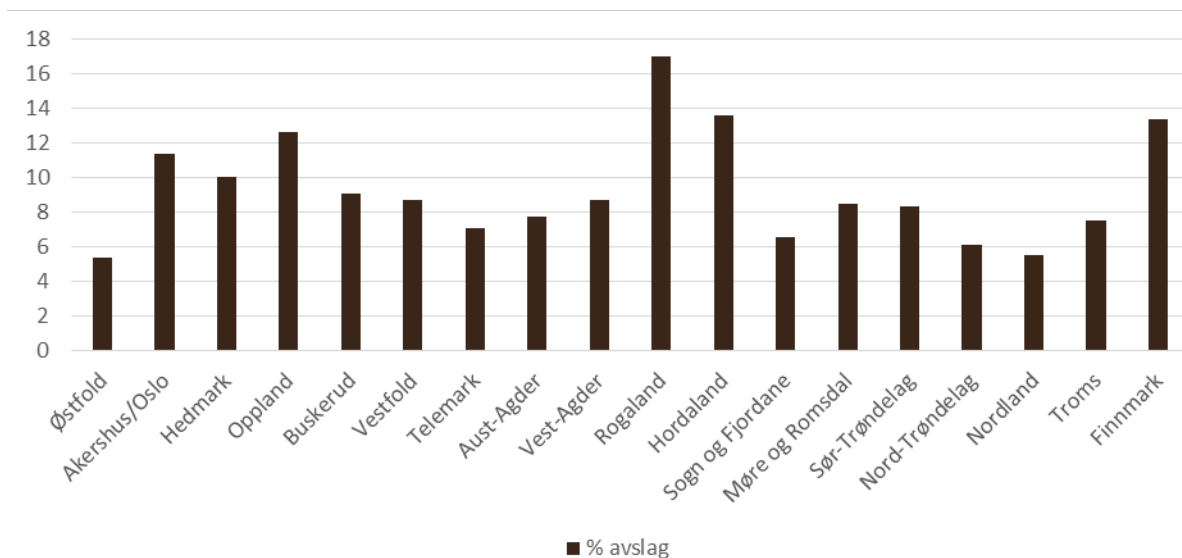
Figur 9. Avslagsprosent i 2015 for søknader etter jordlova § 12 fordelt på fylka.

At det er ulik tal behandla delingssaker fordelt på fylka ser ein at også går att i perioden 2006 - 2015. Det høgaste talet behandla saker finn vi blant kommunane i Nordland med 5908 saker i perioden 2006 - 2015, og det lågaste talet finn vi blant kommunane i Finnmark med 644 behandla saker.

Figur 10. Talet på behandla saker etter jordlova § 12 i perioden 2006 - 2015 fordelt på fylka.

I same periode (2006 - 2015) finn vi også at det også er klår skilnad mellom fylka med omsyn på avslagsprosent på delingsøknader. Den høgaste avslagsprosenten finn vi i kommunane i Rogaland, der i gjennomsnitt 17 % av delingssøknadene vart avslegne i perioden 2006 - 2015. Den lågaste avslagsprosenten finn vi i kommunane i Østfold med 5,3 %. For heile landet var gjennomsnittleg avslagsprosent i denne perioden 9,3 % for kommunane si behandling av søknader etter jordlova § 12.

Figur 11. Gjennomsnittleg avslagsprosent i saker etter jordlova § 12 i perioden 2006 - 2015 fordelt på fylka.

3.3 Nydyrking

For å nydyrka eit areal må eigaren søke kommunen om løyve i samsvar med forskrift om nydyrking (jf. jordlova § 11). Kommunane rapporterer om utfall av handsama søknader i KOSTRA. Tala viser blant anna mengd saker der det er gjeve løyve til nydyrking, og eventuelt kva for vilkår som er sett, og dessutan mengd avslagne saker. Tala seier ikkje i kva grad, eller når, desse areala faktisk vil verte dyrka opp. Dersom tiltaket ikkje er påbyrja innan tre år etter at løyvet vart gjeve, fell løyvet bort.

Tala for tillate nydyrka areal i 2015 var 18 139 dekar. Dette er rundt 400 dekar lågare enn i 2014, likevel eit rimelig høgt nivå samanlikna med tidlegare år. Mengda søknader gjekk òg ned i 2015, samanlikna med 2014. Gjennomsnittsarealet som vart tillate oppdyrka i kvar sak var 21,5 dekar i 2015. Dette er på nivå med tidlegare år. I 2015 vart det behandla i alt 854 søknader om nydyrking. 11 søknader vart avslagne.

Tabell 6: Utfall av handsaming av søknader om nydyrking 2007 – 2015.

År	Tal på søknader	Løyve utan vilkår	Løyve med vilkår	Tal på avslag	Avslag - %	Omsøkt nydyrka areal	Tillate nydyrka areal
2007	547	204	334	9	1,6 %	13 649	13 119
2008	587	232	344	13	1,9 %	15 180	14 157
2009	569	221	337	11	2,0 %	15 755	15 153
2010	689	311	366	12	1,7 %	21 213	19 860
2011	632	267	354	11	1,7 %	17 425	15 875
2012	653	305	342	6	0,9 %	14 287	13 417
2013	644	284	353	7	1,1 %	15 111	14 557
2014	878	405	455	18	2,1 %	19 405	18 572
2015	854	404	439	11	1,3 %	18 832	18 139

Ved behandling av søknad om godkjenning av plan for nydyrking skal kommunen legge særleg vekt på verknaden nydyrkinga kan få for natur- og kulturlandskapsverdiene. Kwart år vert det i nydyrkingssakene stilt vilkår av omsyn til natur og miljø i ca. halvparten av sakene. I 2015 vart det stilt vilkår av omsyn til natur og miljø i 52 % av sakene der godkjenning er gjeve. I 42 av sakene vart nydyrking løyvd med vilkår om redusert areal som følgje av miljøomsyn.

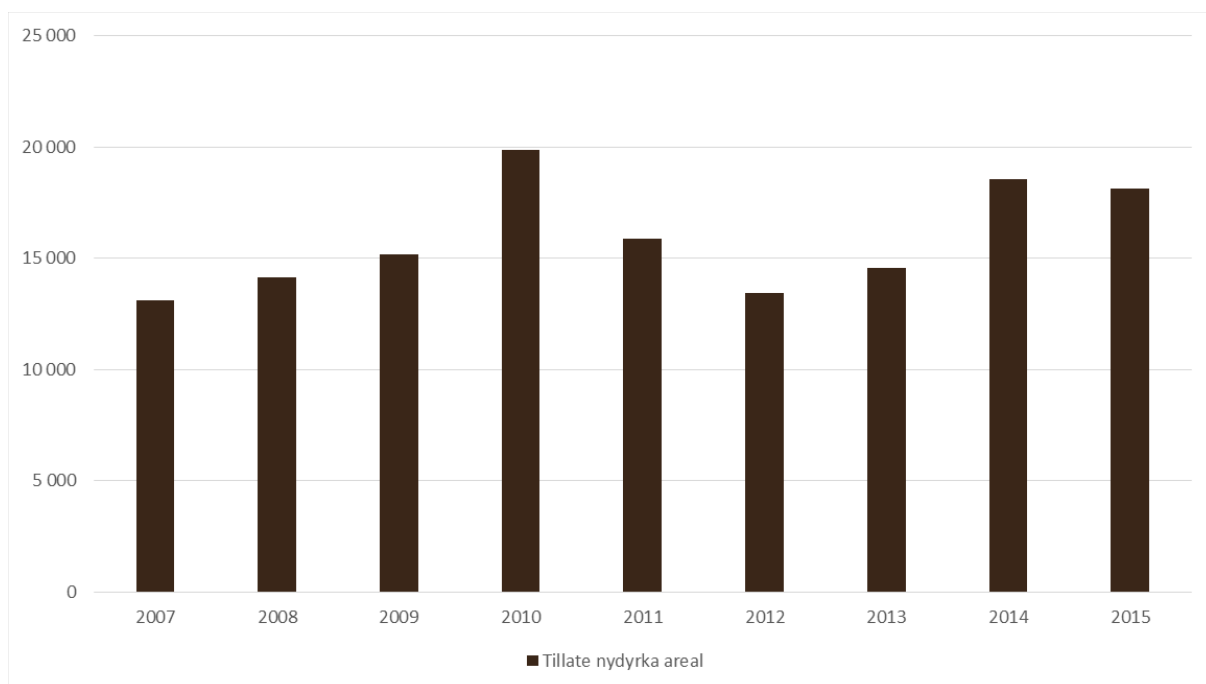
Tabell 7 viser fordeling av vilkår på dei ulike kategoriane. I 2015 vart det sett i alt 717 vilkår fordelt på 439 saker innvilga med vilkår. Det vart satt 199 vilkår av omsyn til biologisk mangfald, 260 vilkår av omsyn til kulturminner, 172 vilkår av omsyn til landskapsbildet, 44 vilkår av omsyn til friluftsliv og 42 vilkår om redusert areal. Ser ein heile perioden samla, er det sett flest vilkår av omsyn til kulturminner, og færrest vilkår av omsyn til friluftslivet.

Tabell 7: Fordeling av vilkår i nydyrkingssaker 2007 – 2015.

	Biologisk mangfold	Kulturminner	Landskapsbildet	Friluftsliv	Vilkår om redusert areal
2007	141	136	138	11	29
2008	153	157	141	30	39
2009	134	158	142	24	30
2010	126	194	119	9	50
2011	122	185	122	17	50
2012	129	190	129	15	44
2013	129	186	153	25	24
2014	172	294	178	44	37
2015	199	260	172	44	42

KOSTRA-tala viser at 226 dekar registrert som A-område for biologisk mangfold vart godkjent nydyrka i 2015. I tillegg vart 705 dekar registrert som B-område for biologisk mangfold godkjent nydyrka i 2015.

Totalt vart 693 dekar ikkje tillate for nydyrking i 2015.

Figur 12: Tal på tillate nydyrka areal, 2007-2015. Dekar.

Dei høgaste tala for godkjent nydyrkingssareal i 2015 finn vi i kommunane i Hedmark (3 254 dekar), Oppland (2 897 dekar) og Nord-Trøndelag (2 368 dekar). Kommunane i desse tre fylka står for 47 % av alt tillate nydyrka areal i 2015. Nydyrkinga skjer i hovudsak i husdyrproduksjonsområde.

3.4 Driveplikt

Søknad om varig fritak frå driveplikta

Med verknad frå 1.7.2009 er det i jordlova § 8 ei føresegn om at jordbruksareal skal drivast. Denne føresegna gjeld utan tidsavgrensing. Eigaren må difor sjølv drive den dyrka jorda ho eller han eig, eller jorda må leigast bort som tilleggsjord til andre. Ei slik leigekontrakt skal vere skriftleg, og gjelde for ei tid på minst 10 år. Leigeavtalen skal også gi ei god driftsmessig løysing. Eigaren kan søke om fritak frå driveplikta, anten heilt eller for ein tidsavgrensa periode, sjå jordlova § 8a. Frå og med 2011 er det kun søknader om varig fritak frå driveplikta kommunane rapporterar på gjennom KOSTRA.

Tabell 8: Talet på behandla søknader om varig fritak for driveplikta etter jordlova § 8a i perioden 2011-2015.

	Kommunar som har behandla søknader om fritak frå driveplikta	Søknader innvilga med varig fritak frå driveplikta	Avslått	Søknader i alt	Vedtak med pålegg om driveplikt etter jordlova §8 tredje ledd	Av desse pålegg om bortleige	Av desse pålegg om tiltak av omsyn til kulturlandskapet	Av desse pålegg om skogplanting
2011	32	40	29	69	26	24	1	0
2012	23	24	19	43	71	58	3	10
2013	14	18	25	43	27	25	0	0
2014	21	46	11	57	27	26	1	0
2015	18	14	11	25	5	5	0	0

I 2015 behandla kommunane i alt 25 søknader om varig fritak frå driveplikta. Av desse søknadene vart 14 søknader innvilga og 11 søknader vart avslegne. Talet på behandla søknader er lågare enn det vi elles har sett i denne perioden, mens talet på avslegne søknader er litt lågare enn det som har vore vanleg dei seinare åra.

I 2015 er det ingen fylke som skil seg ut med omsyn på talet søknader om fritak frå driveplikta.

Brot på driveplikta – vedtak om pålegg etter jordlova § 8 tredje ledd

I samband med lovendringa som er nemnt ovanfor, vart det opna for at kommunane kan gi eigaren pålegg når dei finn at det føreligg brot på driveplikta.

Tabell 9 Talet på rapporterte pålegg etter jordlova § 8 tredje ledd, perioden 2011-2015.

	Vedtak med pålegg om driveplikt etter jordlova §8 tredje ledd	Av desse pålegg om bortleige	Av desse pålegg om tiltak av omsyn til kulturlandskapet	Av desse pålegg om skogplanting
2011	26	24	1	0
2012	71	58	3	10
2013	27	25	0	0
2014	27	26	1	0
2015	5	5	0	0

I 2015 vart det gitt i alt 5 pålegg med heimel i jordlova § 8 tredje ledd. Alle desse pålegga var pålegg om å leige bort areal. Desse 5 pålegga er fordelt på 4 fylke. Det er difor ingen fylke eller kommunar som skil seg ut med omsyn til talet på pålegg etter jordlova § 8.

4 Konsesjonslova – talet på saker og utfall

4.1 «Vanlege» søknader om konsesjon (ikkje nedsatt konsesjonsgrense)

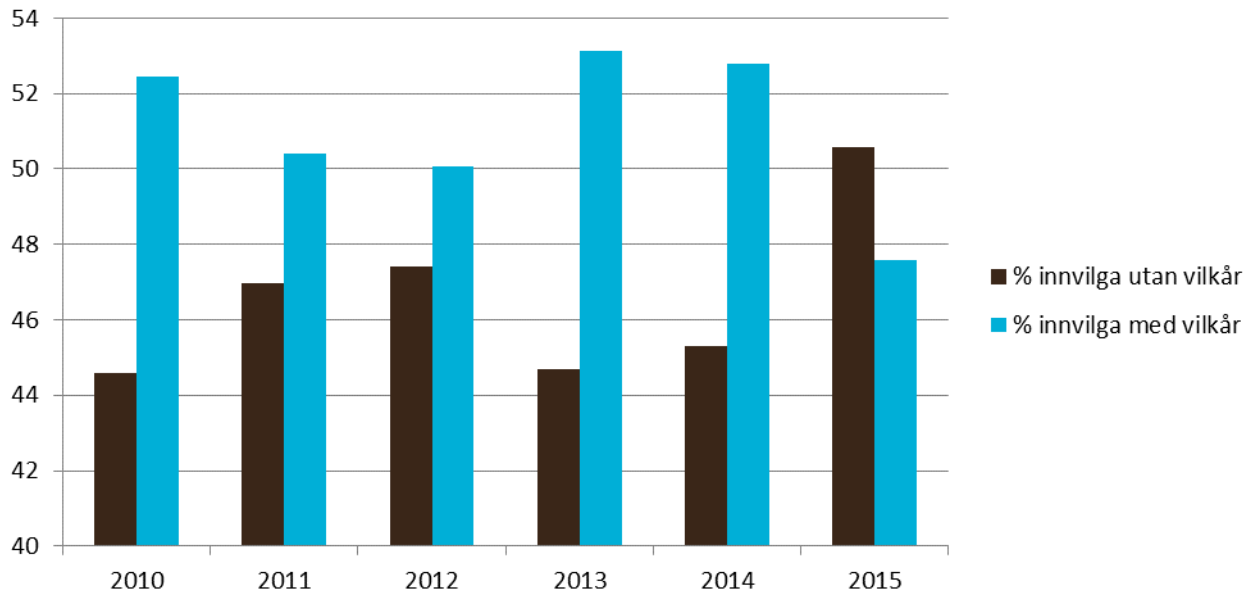
Føremålet med konsesjonslova er å få eit effektivt vern om landbruket sine produksjonsareal og slike eigar- og bruksforhold som er mest gagnlege for samfunnet. Konsesjonslova fastsett at det er nødvendig med konsesjon for å erverve fast eigedom. Unntaka frå denne konsesjonsplikta er likevel så omfattande at det i praksis berre må søkast om konsesjon for ein liten del av eigarskifta på fast eigedom. Omtala under punkt 4.1 omfattar ikkje konsesjonssaker som har sitt opphav i forskrifter om nedsett konsesjonsgrense, ergo kallar vi dei «vanlege» konsesjonssaker.

Kommunane behandla i alt 2 615 «vanlege» søknader om konsesjon i 2015. Av desse sakene vart søknaden om konsesjon innvilga utan vilkår i 1 323 saker, innvilga med vilkår i 1 244 saker og 48 søknader vart avslegne. Av dei søknadene som vart innvilga med vilkår vart det sett vilkår om personleg buplikt i 631 saker, og upersonleg buplikt i 99 saker. Rapporteringa gjennom KOSTRA gir ikkje noko svar på kva for andre vilkår enn personleg eller upersonleg buplikt kommunane eventuelt har sett i desse sakene. Talet på behandla saker i 2015 var litt høgare enn tidlegare år.

Tabell 10: «Vanlege» søknader om konsesjon for perioden 2010-2015. Talet på saker.

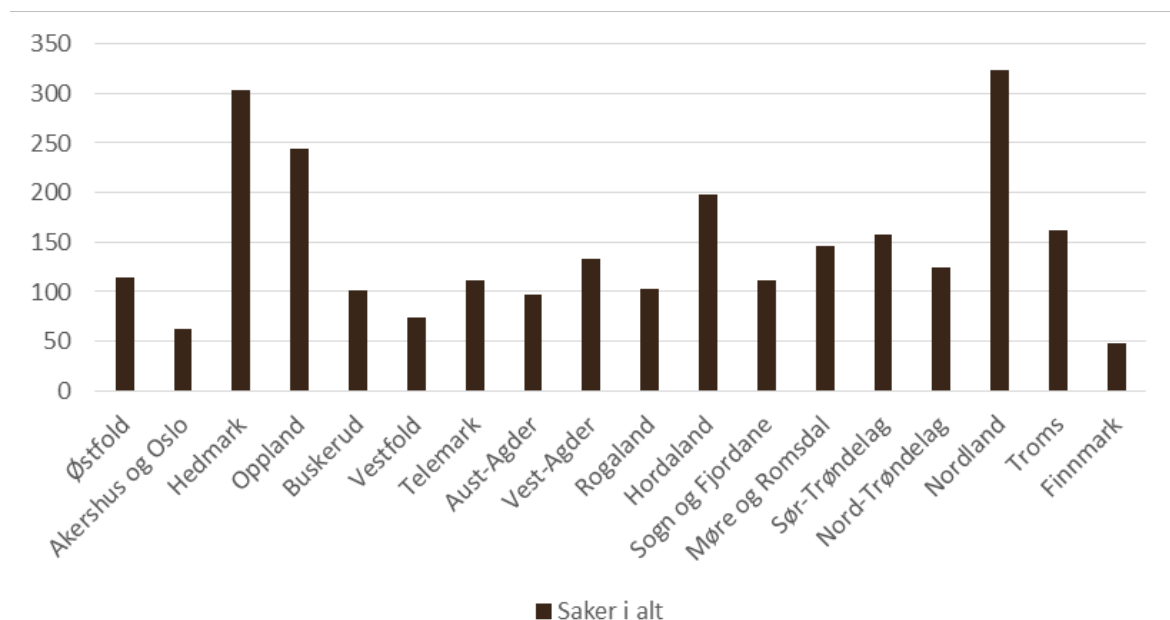
	Innvilga			Innvilga med vilkår		Avslåtte	Søknader i alt	Avslagsprosent
	Utan vilkår	På vilkår etter § 11	Innvilga i alt	Pers. buplikt	Upers. buplikt			
2010	645	759	1 404	395	53	43	1 447	3,0
2011	1 115	1 197	2 312	645	82	62	2 374	2,6
2012	1 177	1 243	2 420	680	106	63	2 483	2,5
2013	1 042	1 239	2 281	643	71	51	2 332	2,2
2014	1 146	1 335	2 481	721	104	48	2 529	1,9
2015	1 323	1 244	2 567	631	99	48	2 615	1,8

I 2015 vart i gjennomsnitt ca. 50 % av dei «vanlege» konsesjonssøknadene innvilga utan vilkår, ca. 47 % av søknadene vart innvilga med vilkår og ca. 2 % av søknadene vart avslegne. Av figuren nedenfor og tabellen over kan vi sjå at det i 2015 for første gong var ein større del av konsesjonssakene som vart innvilga utan vilkår enn med vilkår.

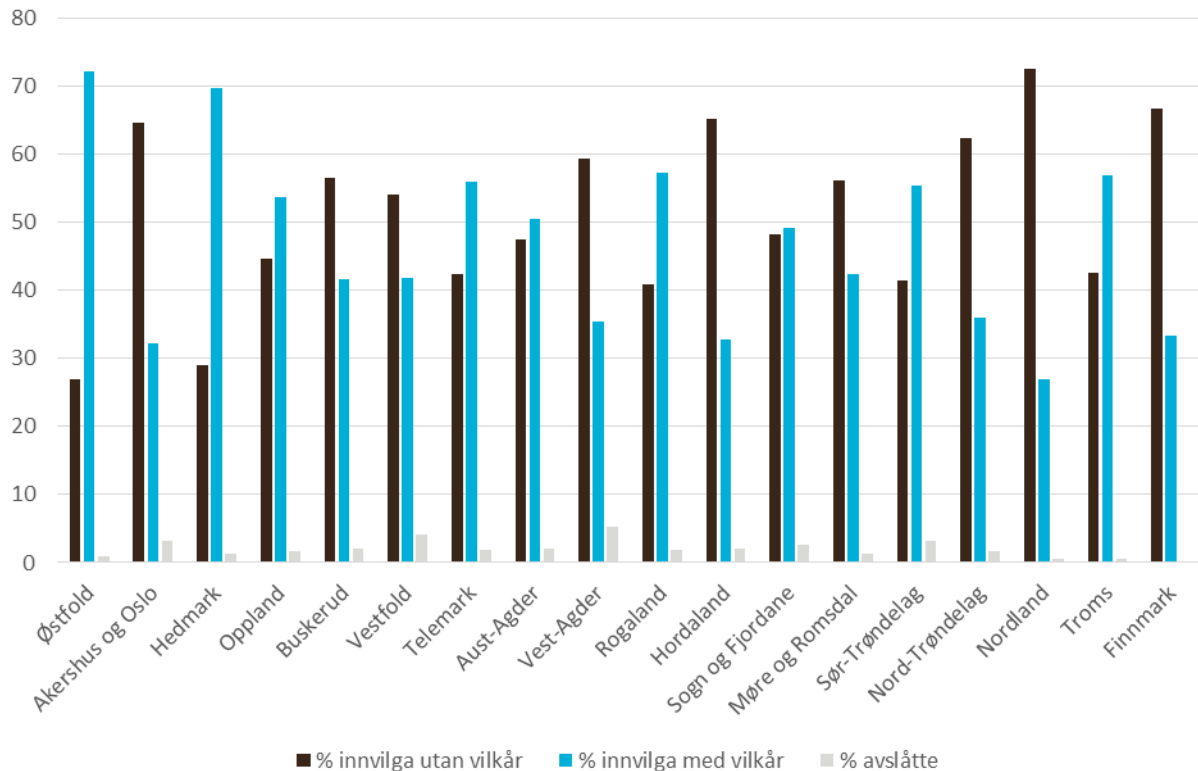
Figur 13: Andelen søknader om konsesjon som vart innvilga med og utan vilkår i perioden 2010-2015.

Av figuren nedenfor ser vi at det er klår forskjell mellom fylka med omsyn på kor mange «vanlege» konsesjonssaker som vart behandla av kommunane i 2015. Det var behandla flest saker i kommunane i Nordland, med i alt 324 saker, og færrest saker i kommunane i Finnmark, med 48 saker.

Figur 14: Talet på behandla «vanlege» konsesjonssaker i 2015 fordelt på fylka.

Av figur 15 ser vi at det er stor variasjon mellom fylka også når det gjeld kva som vart utfallet av kommunane sin behandling av søknadene om konsesjon. Det er kommunane i Nordland som har innvilga den største delen av sakene (ca. 72 %) utan vilkår i 2015. Det er kommunane i Østfold som har den lågaste delen innvilga søknader utan vilkår, med ca. 27 %.

Figur 15: Fordeling av utfall av søknadene om «vanleg» konsesjon i prosent fordelt på fylke for 2015.

Talet på søknader om vanleg konsesjon som vart avslegne i 2015 er så lågt (48 saker) at det ikkje gir noko tilfredsstillande grunnlag for å undersøke eventuelle fylkesvise forskjellar.

4.2 Søknader om konsesjon der søkeren er eit aksjeselskap/ASA

KOSTRA-skjemaet vart i 2012 utvida med eit spørsmål om konsesjon til aksjeselskap. Vi gjer merksam på at desse sakene også er med i talet på «vanlege» konsesjonssaker.

Tabell 11: Talet på saker der søkaren er eit aksjeselskap, fordelt på utfall og år.

	Innvilga	Avslått	Saker i alt
2012	21	3	24
2013	36	8	44
2014	37	7	44
2015	34	4	38

I 2015 vart det behandla i alt 38 saker der konsesjonssøkar var eit AS/ASA, fordelt på i alt 33 kommunar. Av desse 38 sakene vart 34 saker innvilga og 4 saker vart avslegne. Det er i Oppland og Troms kommunane har behandla det største talet slike saker, med 6 saker i Oppland og 5 saker i Troms.

Rapporteringa på denne sakstypen vart starta først opp frå året 2012. Det er få saker i denne kategorien. Landbruksdirektoratet har henta inn sakene i denne kategorien frå kommunane for året 2014, og vil kome tilbake med ein gjennomgang av innhaldet i desse på eit seinare tidspunkt.

4.3 Saker etter konsesjonslova § 9 siste ledd

Endringa av konsesjonslova i 2009 ga oss ein ny type konsesjonssaker. Dette er saker der søkaren i utgangspunktet kan ta over eigedomen konsesjonsfritt, men der ho/han ikkje kan eller vil busette seg der. Vedkommande må da søke om konsesjon.

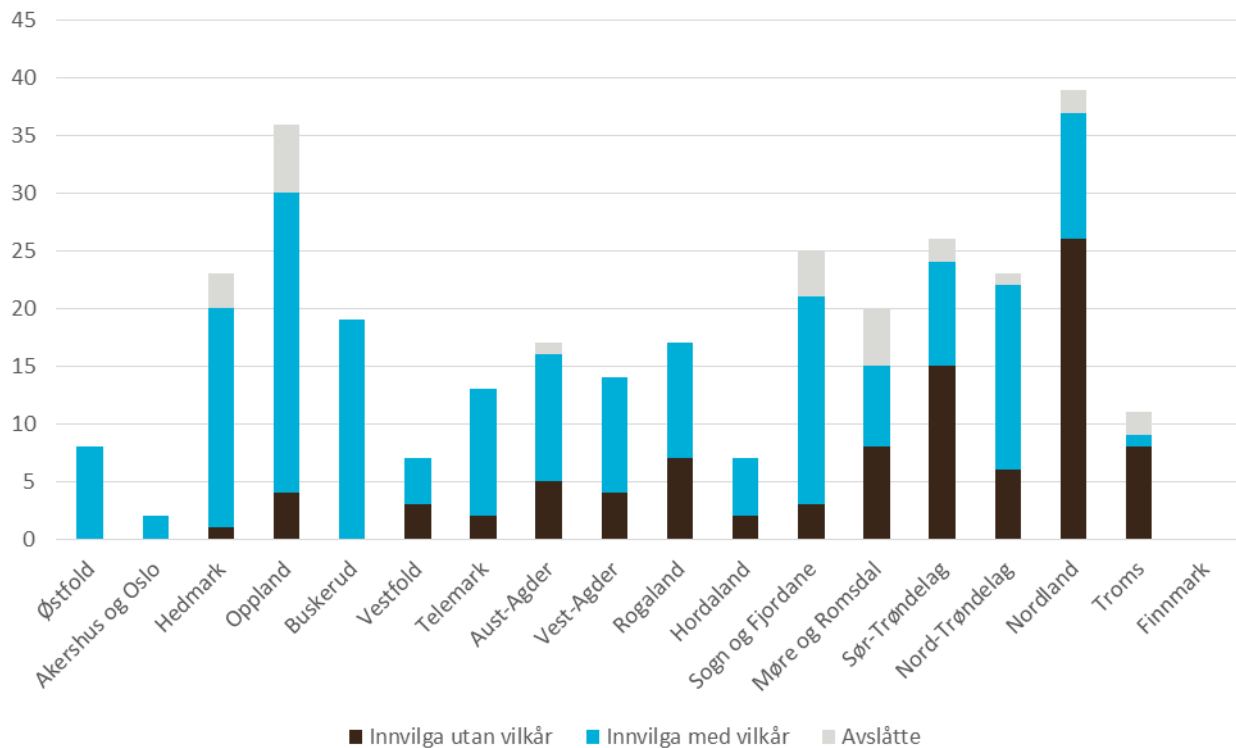
Talet på slike saker behandla av kommunane som førsteinstans var litt høgare i 2015 enn tidlegare år. I tida etter at denne lovendringa vart innført ser vi av tabellen at talet på behandla søknader har gått både opp og ned. Det same gjeld avslagsprosenten.

I 2015 vart det behandla i alt 307 søknader om konsesjon etter konsesjonslova § 9 siste ledd. Av desse søknadene vart 94 innvilga utan vilkår, 187 søknader var innvilga med vilkår og 26 søknader vart avslegne. Dette gir ein avslagsprosent på 8,5 %.

Tabell 12: Talet på saker etter konsesjonslova § 9 siste ledd, behandla av kommunane som førsteinstans, 2010-2015.

	Innvilga			Søknader innvilget med vilkår			Avslåtte	Søknader i alt	Avslagsprosent
	Utan vilkår	På vilkår	I alt	Pers. buplikt	Upers. buplikt	Seinare tilflytting			
2010	270	533	803	218	59	174	42	845	5,0
2011	109	231	340	*	44	180	39	379	10,3
2012	75	253	328	*	42	205	24	352	6,8
2013	77	202	279	*	57	125	12	291	4,1
2014	64	173	237		43	115	20	257	7,8
2015	94	187	281		36	138	26	307	8,5

* Det vert ikkje rapportert om dette etter 2011

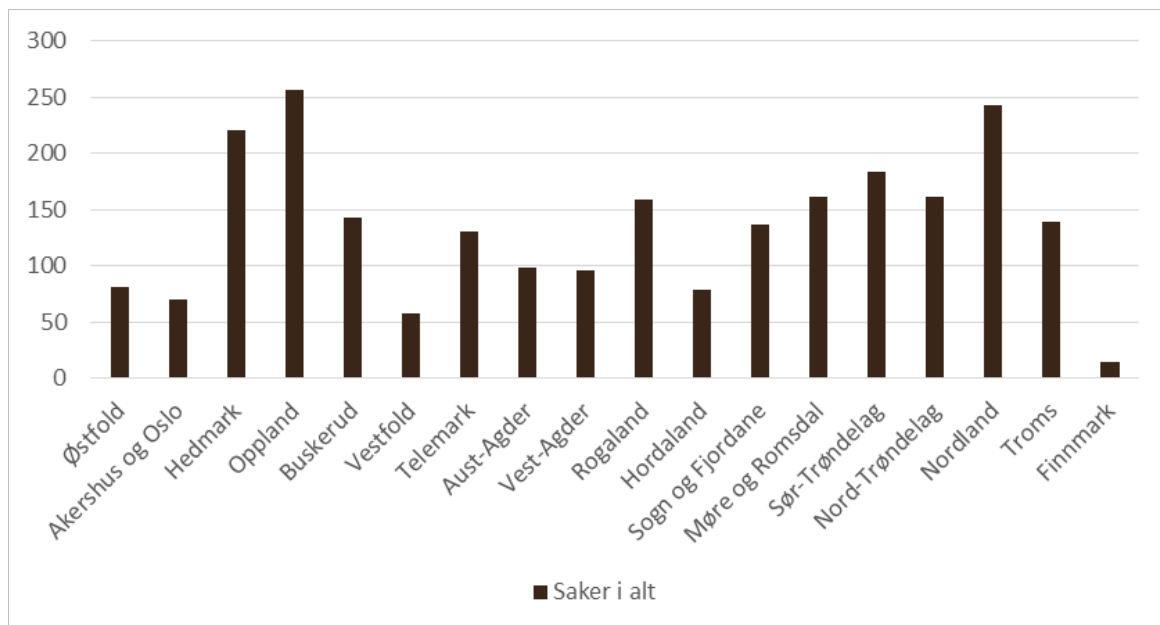

Figur 16: Talet på saker etter konsesjonslova § 9 siste ledd fordelt på utfall og fylke. Saker behandla av kommunane i 2015.

I 2015 finn vi at kommunane i Oppland og Nordland har behandla flest slike saker, med 39 saker i Nordland og 36 saker i Oppland.

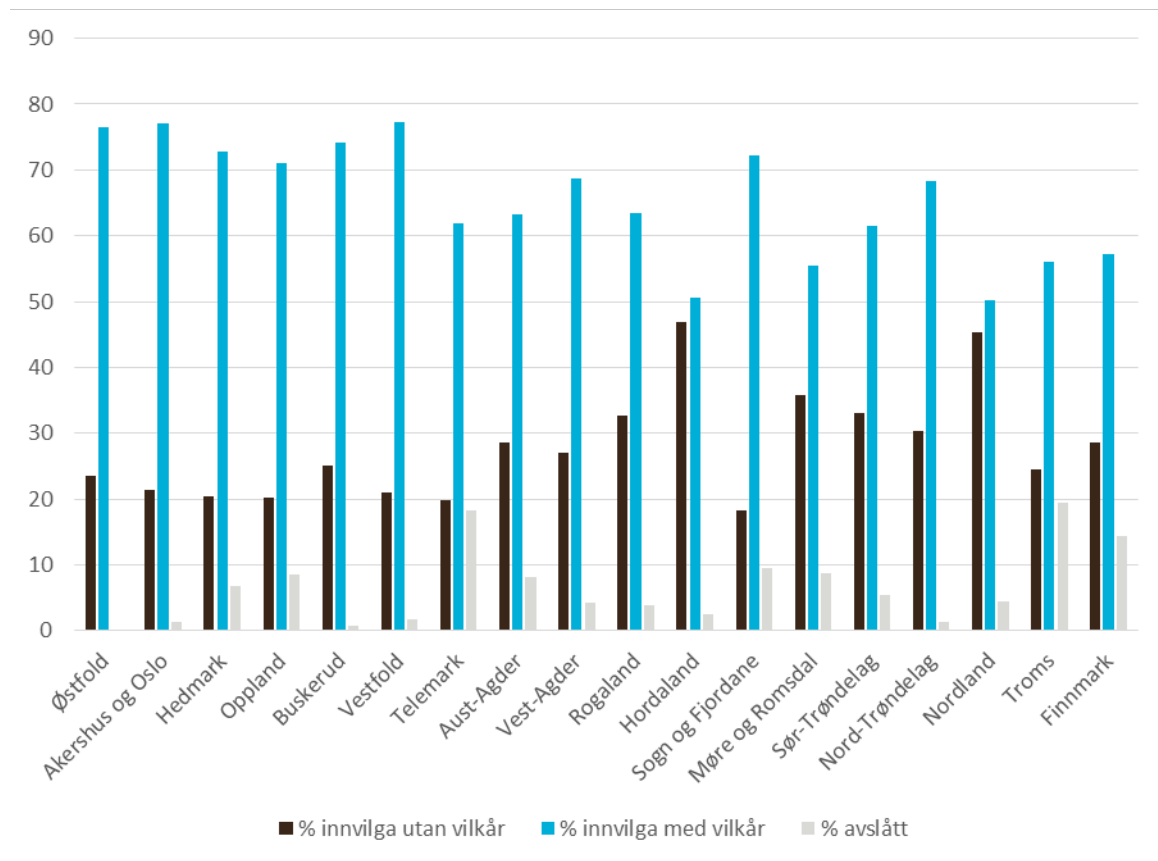
Talet på slike saker behandla i kvart fylke er såpass lågt at det er vanskeleg å seie noko rimeleg sikkert om forskjellar mellom fylka med omsyn til utfallet av kommunane si behandling av desse sakene. Av figuren ovanfor kan vi sjå at relativt mange saker i Nordland er innvilga utan at det er sett noko vilkår, mens vi i Oppland kan sjå av figuren at det vart sett vilkår i dei alle fleste sakene som vart innvilga.

Av figur 17 kan vi sjå at det varierer noko mellom fylka i perioden 2010-2015 kor mange slike saker kommunane har behandla. Det er kommunane i Oppland som har behandla flest slike saker med 256 saker, mens kommunane i Finnmark har behandla færrest saker med 14 i same periode.

Figur 17: Tal på saker etter konsesjonslova § 9 siste ledd i perioden 2010-2015 fordelt på fylke.

Av figur 18 kan vi sjå at det som venta er noko variasjon mellom fylka når det gjeld kor stor del av desse sakene som vert innvilga med og utan vilkår i denne perioden. I Hordaland og Nordland vert om lag like mange saker innvilga utan og med vilkår, mens vi til dømes i Østfold, Oslo og Akershus, Hedmark, Oppland og Telemark ser at ca. 20 % av vert innvilga utan vilkår.

Figur 18: Saker etter konsesjonslova § 9 siste ledd i perioden 2010-2015 fordelt på utfall og fylke. Tal i prosent.

4.4 Nedsett konsesjonsgrense

For å sikre omsynet til fast busetjing kan kommunen søke om å få innføre forskrift etter konsesjonslova § 7, også kalla «nullgrenseforskrift». Ei slik forskrift sett konsesjonsfridomen ut av spel for heile eller delar av kommunen, og gjeld for eigedomar som er heller har vore nytta til heilårsbustad eller er regulert til bustadformål. Tar ein over ein slik eigedom og vil nytte han til fritidsformål, må ein søke om konsesjon.

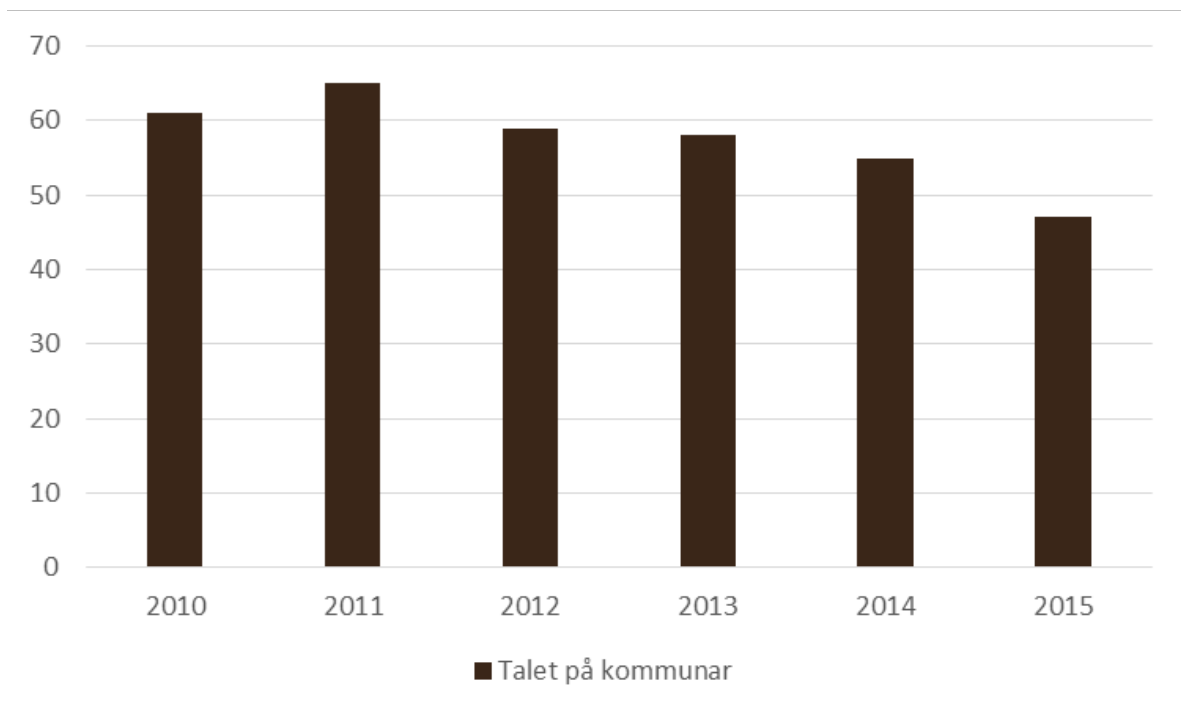
Kommunane behandla i alt 54 saker etter forskrift med heimel i konsesjonslova § 7 i 2015. Av desse sakene vart 48 søknader innvilga, og 6 søknader vart avslagne. Av tabellen ser vi at det er ein markant nedgang i talet på slike saker som vart behandla av kommunane i 2015 samanlikna med tidlegare år.

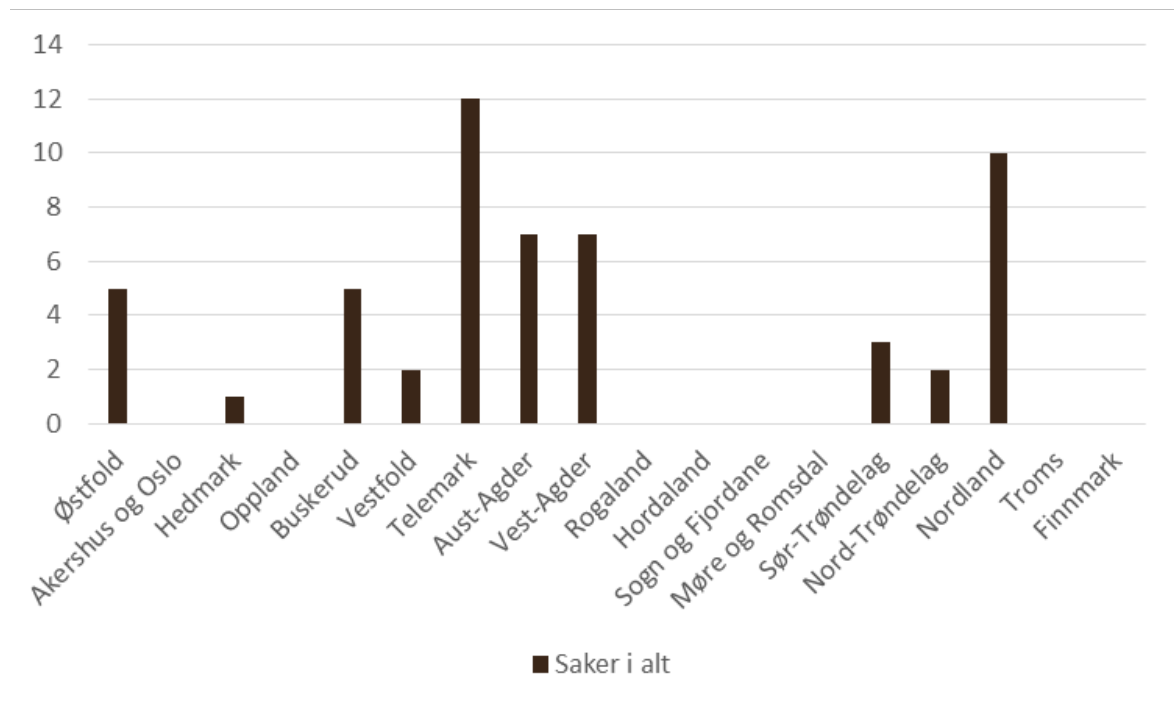
Tabell 13: Talet på saker behandla av kommunane med heimel i forskrift etter konsesjonslova § 7 i perioden 2010-2015

	Innvilga i alt	Avslåtte	Avslagsprosent	Saker i alt
2010	158	17	9,7	175
2011	169	28	14,2	197
2012	120	43	26,4	163
2013	110	21	16,0	131
2014	105	17	13,9	122
2015	48	6	11,1	54

I 2015 har i alt 47 kommunar oppgitt at dei har ei forskrift etter konsesjonslova § 7 i følgje KOSTRA-rapporteringa. Krødsherad har no oppheva den forskrifta dei hadde etter gammal lov, slik at det no ikkje er att kommunar med slik «gammal» forskrift. Den utviklinga ein kan sjå i figuren nedenfor viser ein relativt klår trend der det no er færre kommunar som har slik forskrift.

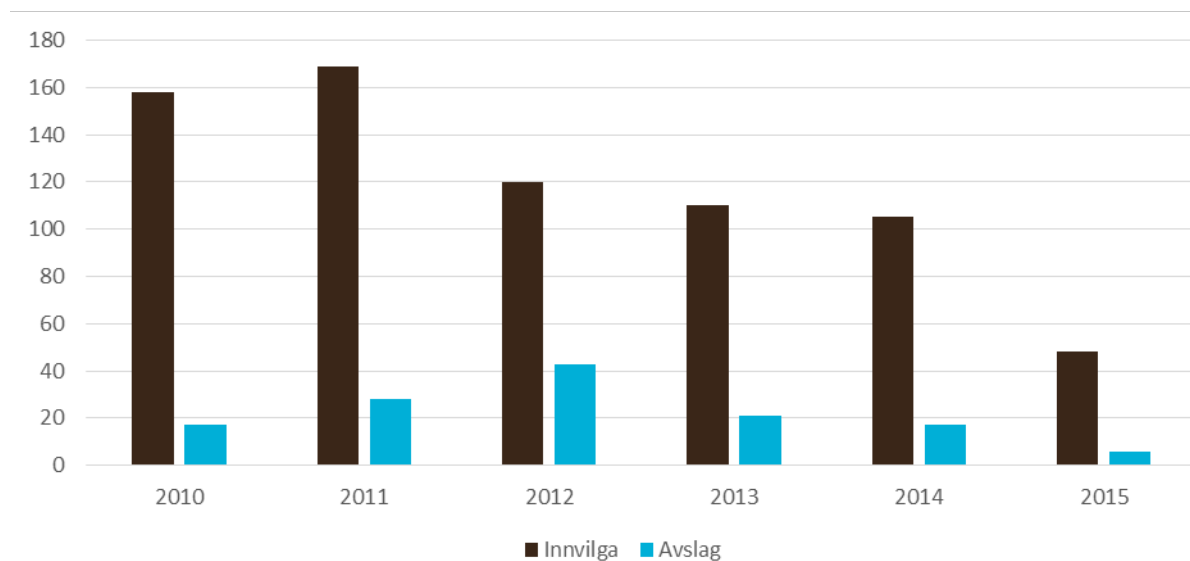
Figur 19: Talet på kommunar som har forskrift etter konsesjonslova § 7 i følgje KOSTRA-rapporteringa i perioden 2010-2015.

Sjølv om talet på slike saker er relativt lågt både for landet og for dei einssilde fylka, så viser figur 20 at det er klar skilnad mellom fylka med omsyn til kor mange slike saker som vart behandla i 2015.

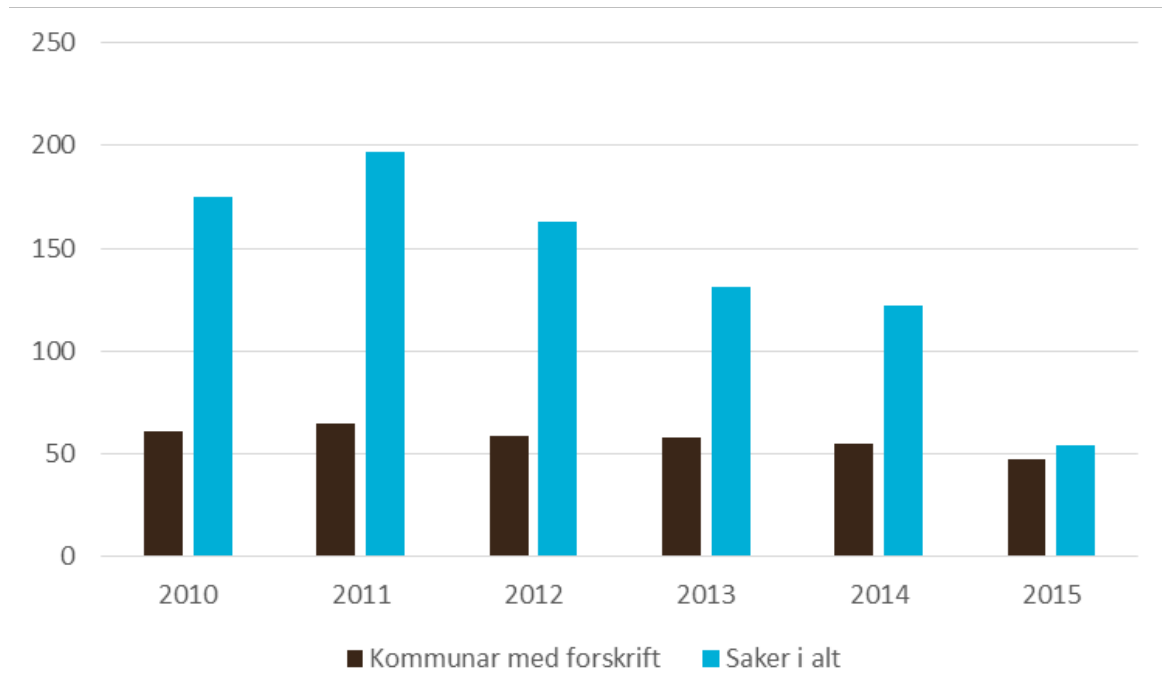
Figur 20: Talet på konsesjonssaker behandla av kommunane i 2015 med grunnlag i forskrift etter konsesjonslova § 7, fordelt på fylka.

Som vi ser av figuren nedenfor, er det stor variasjon mellom åra med omsyn på talet på saker som vert behandla i kommunane med nedsett konsesjonsgrense. Det er viktig å vere merksam på at det frå eit år til det neste kan vere skilnad på talet på kommunar som til ei kvar tid har slik forskrift. I gjennomsnitt vart 15,2 % av desse sakene avslagne i perioden 2010-2015.

Figur 21: Søknader om konsesjon som følge av at kommunen har innført forskrift etter konsesjonslova § 7, talet på innvilga og avslåtte saker. Perioden 2010-2015.

Som vi har sett av figuren nedenfor, er det ein nedgang i talet på kommunar som har forskrift etter konsesjonslova § 7 i denne perioden. Ser vi nærare på talet på slike søknader som vart behandla av desse kommunane i same periode, finn vi at det har vore ei auke i tal behandla saker frå 2005 til og med 2009, mens talet på behandla søknader har gått ned i åra etter.

Figur 22: Talet på kommunar med forskrift etter konsesjonslova § 7 og talet på søknader behandla etter denne forskrifta i perioden 2010-2015.

Figuren over syner at det ikkje er nokon fullstendig samanheng mellom talet på kommunar med forskrift etter konsesjonslova og talet på behandla saker etter slik forskrift. Sjølv om det ikkje er fullt ut dei same kommunane som har slik forskrift kvart år, kan det synast som om nokre kommunar som behandla mange slike saker kvart år, ikkje lengre har forskrift og dermed er falle ut av statistikkgrunnlaget.

4.5 Nedsett konsesjonsgrense – slektskapsunntaket sett ut av kraft

Ei endring i konsesjonslova, sett i kraft 1.7.2009, gjer det mogleg for kommunane å innføre forskrift som også sett slektskapsunntaket i konsesjonslova (§ 5 første ledd nr. 1) ut av kraft. Dette inneber at nære slektingar av tidlegare eigar må søke konsesjon dersom dei ønskjer å nytte ein tidlegare heilårsbustad til fritidsføremål.

Tabell 14: Talet på kommunar med forskrift som sett konsesjonslova § 5 nr. 1 ut av kraft, og saker behandla etter denne regelen i perioden 2010-2015.

	Innvilga	Avslåtte	Saker i alt	Kommunar som har satt slektskapsunntaket ut av kraft ved forskrift
2010	22	1	23	..
2011	6	1	7	10
2012	14	2	16	8
2013	17	0	17	11
2014	9	0	9	10
2015	2	0	2	6

Som vi kan sjå av tabellen, har vi berre data for tida 2010-2015. Kommunane har behandla relativt få slike saker kvart år, så det er vanskeleg å seie noko om utviklinga for denne sakstypen.

5 Kvalitet på talmaterialet

5.1 Foreløpige og endelege tal

Fristen for førebels rapportering er 15. februar, og for endeleg rapportering er fristen i juni. I år var det 391 av 428 kommunar (91 %) som hadde rapportert ved førebels rapporteringsfrist. Som tidlegare år har det vore endringar i tala i tida frå førebels til endelege tal. Som regel aukar tala for omdisponering noko frå førebels til endeleg rapportering.

Tabell 15: Andel kommunar som har rapportert, antall dekar omdisponert areal, samt prosentvis endring mellom foreløpige og endelege tal, 2005 – 2015.

År	Foreløpige tal				Endelege tal				Endelege tal i % av foreløpige		
	Andel kommunar	Omdisp etter jordlov	Omdisp etter PBL	Sum jordlov og PBL	Andel kommunar	Omdisp etter jordlov	Omdisp etter PBL	Sum jordlov og PBL	Jordlov	PBL	Sum jordlov og PBL
2005	77 %	4 052	10 467	14 519	96 %	4 438	13 510	17 948	110 %	129 %	124 %
2006	87 %	4 196	8 499	12 695	99 %	4 785	9 352	14 137	114 %	110 %	111 %
2007	92 %	4 345	10 521	14 866	98 %	4 456	10 986	15 442	103 %	104 %	104 %
2008	89 %	3 875	12 640	16 515	99 %	4 040	12 402	16 442	104 %	98 %	100 %
2009	88 %	3 395	11 117	14 512	98 %	3 607	11 557	15 164	106 %	104 %	104 %
2010	92 %	3 562	9 749	13 311	97 %	2 999	9 908	12 906	84 %	102 %	97 %
2011	94 %	2 400	7 752	10 152	99 %	2 660	8 325	10 985	111 %	107 %	108 %
2012	93 %	2 385	8 477	10 862	98 %	2 428	9 211	11 639	102 %	109 %	107 %
2013	93 %	2 335	7 615	9 950	99 %	2 587	7 639	10 226	111 %	100 %	103 %
2014	90 %	1 949	7 563	9 512	99 %	2 133	8 106	10 239	109 %	107 %	108 %
2015	91 %	4 140	8 432	12 572	99 %	4 054	8 723	12 777	98 %	104 %	102 %

NB: Tala inkluderer alle formål (areal til skogplanting er inkludert).

5.2 Kvalitetssikring og evaluering

Det er naudsynt å arbeide kontinuerleg for å betre kvaliteten på datainnsamlinga, no som tidlegare. Det nye målet om redusert årleg omdisponering av jordbruksjord gjer det påkrevd med mest mogleg pålitelege data over årleg omdisponering. Dette gjeld både tiltak som gjev betre arealopplysningar under arbeid med arealplansaker som berører landbruksareal, og tiltak for sjølve innrapporteringa av kor mykje areal som vert omdisponert.

Ved endeleg rapportering i 2015 hadde 99 % av kommunane levert skjema for landbruk. Det vil seie at berre 3 kommunar ikkje har rapportert. Svarprosent frå kommunane har dei seinare åra lege på rundt 99 prosent. Ved frist for endeleg rapportering i juni 2016 mangla det svar frå tre kommunar: Flesberg (Buskerud) og Snillfjord (Sør-Trøndelag) og Båtsfjord (Finnmark).

Kvalitetssikring av rapporteringa skjer i regi av SSB. SSB gjennomfører maskinelle kontrollar av innsendte skjema, og gjer puringar på kommunar der skjema manglar, eller skjemaet er ufullstendig utfyllt. I desse puringane vert det òg brukt vurderingar som vert innhenta frå landbruksavdelingane hos Fylkesmannen. Landbruksavdelingane baserer seg på kva som er normal aktivitet i kommunane, og dessutan kjennskapet sin til kva for saker embeta har hatt på høyring, og gjer vurderingar av om einskilde kommunar kan ha feilrapportert.

Kommunane kan hente KOSTRA-skjemaet frå internett, og sender inn skjemaet via ein online-løysing. Dette gjer at kommunane kan legge tala inn i eit elektronisk skjema og overføre dette elektronisk til SSB. NIBIO tilbyr vidare ei kartløysing der kommunane kan søke opp eller zoome seg inn på eit kartutsnitt og berekne det arealmessige omfanget av dyrka og dyrkbar jord som vert berørt i ei enkeltsak eller ein reguleringsplan. Det er òg mogleg å laste opp eigne digitale reguleringsplanar og gjere ein overlayanalyse av desse mot arealressurskart AR5.

Manglande rapportering frå enkeltkommunar kan gje underrapportering i talgrunnlaget. Andre moglege feilkjelder i rapporteringa kan vere uriktig oppgitt storleik på areal, og mengd og utfall av saker, i rapporteringa frå dei ulike kommunane. Kommunane har tidlegare gitt tilbakemeldingar som tyder på at det opplevast arbeidskrevjande å fylle ut skjemaet, og at rettleiinga kunne vore betre. Kommunane rapporterer ikkje fortløpande gjennom året når vedtak blir fatta, men gjennom ein samla rapportering ein gong i året. Dette gjev grunn til å tru at det stadig kan vera ein del feil i rapporteringa. I tillegg har saksinnhenting på bakgrunn av KOSTRA-tal utført av Landbruksdirektoratet tidlegare gitt grunn til antakelser om feilrapportering, då hovudsakleg på konsesjonsområdet. Dette tyder på at skjemaet og rettleiinga stadig bør gjennomgåast med tanke på klargjering. Det er likevel vanskeleg å anslå omfanget av feilrapportering utan grundigare evaluering.

Før 2005 vart resultatinformasjon på landbruksområda innhenta via saksbehandlingssystemet AJOUR. Kommunane var pålagt å bruke AJOUR til og med året 2003. I perioden 2002-2004 vart omdisponering etter plan- og bygningslova rapportert i KOSTRA på skjema for "Kulturminner, natur og nærmiljø" (KNNM). 2004 var eit unntaksår med omsyn til rapportering på praktisering av jord- og konsesjonslovgivninga, då AJOUR var teke ut av bruk utan at nytt system for rapportering var på plass. I tidsseriane i vedlegget til denne rapporten manglar difor tal for 2004, med unntak av tal for omdisponert areal og godkjend nydyrka areal.

Rutinene for kommunane si rapportering på omdisponert areal vart dermed lagt om frå og med 2005, noko som etter alt å dømma medførde underrapportering. Landbruksdirektoratet har tidlegare antatt at den markante reduksjonen vi ser for omdisponering i 2005 og 2006 med stort sannsynlegheit skuldast feil og manglar i rapporteringa.

Rapporteringa for omdisponert areal i KOSTRA vart òg endra for rapporteringsåret 2010, som ei følgje av at plan- og bygningslova vart endra i 2009. 2010 er det første året vi reknar med at hovudtyngda av rapporteringa skjer etter planar handsama etter ny lov. Det er vanskeleg å seie om dette kan ha gjeve noko utslag i kvaliteten på rapporteringa.

Omdisponeringstala for perioden 2005-2015 er heller ikkje direkte samanlignbare med tala for perioden før. Frå og med 2005 vart areal berørt av alle reguleringsformål i plan- og bygningslova rapportert inn, medan det tidlegare berre skulle oppgjevast areal som ikkje lenger kunne nyttast til jord- eller skogbruk etter den vedtekne planen, herunder areal til golfbanar.

Også i framtida kan ein få endringar i regelverket eller andre behov for å legge om spørsmåla i KOSTRA-skjemaet. Ein må med andre ord ta med seg at tidslinjene ikkje alltid er direkte samanlignbare, men se på tala som trendar som viser utvikling over tid.

5.3 Tiltak for bedre kvalitet i rapporteringa

Utfordringane knytt til kvaliteten på rapporteringa er først og fremst å fange opp alle planar/enkeltsaker i kommunane når rapporteringa skal sendast inn, og at sakene vert registrert i riktig kategori. Overgang frå manuell rapportering til arealrapportering via digitale planar, og innhenting av data om enkeltsakene frå saksarbeidssystemet til kommunane via filuttrekk, er tiltak som vil kunna innebere størst framgang for å betre kvaliteten på rapporteringa framover.

Jordlova sine føresegner om omdisponering gjeld ikkje i område for bebyggelse og anlegg sett av i kommuneplanen sin arealdel. Dersom kommunen ikkje krev reguleringsplan, vil ein omdisponering heller ikkje bli fanga opp i KOSTRA. I februar 2016 fekk SSB ein førespurnad frå ein kommune om areal som ble omdisponert via kommuneplanen sin arealdel utan krav om reguleringsplan, og som dermed ikke blei fanga opp av KOSTRA-rapporteringa. SSB oversendte saken til Landbruksdirektoratet for vurdering.

Hovudnormen er at større bygge- og anleggstiltak skal bli behandla gjennom reguleringsplan, og at det i definerte utbyggingsområde i kommuneplanen sin arealdel blir sett krav om reguleringsplan før utbygging. Plan- og bygningslova set likevel ikkje noko klar grense for kva som er å rekne som «større bygge- og anleggstiltak». Dette inneber at kommunen har høve til å godkjenne mindre utbyggingar direkte gjennom kommuneplanen sin arealdel, utan å krevje reguleringsplan først. Landbruksdirektoratet har sendt ei spørreundersøking til alle kommunane i Noreg for å undersøke omfanget av denne praksisen (resultata er vist i vedlegg II).

Resultata frå undersøkinga tyder på at omfanget av ein slik underrapportering er begrensa, og at det sett opp i mot ynskje om å begrense rapporteringsbyrda for kommunane truleg ikkje er behov for å innføre nye spørsmål på landbrukskjemat for å fange dette opp. Truleg er det andre feilkjelder som er meir signifikante. Ein måte å fange desse sakene opp, er å endre virkeområdet i jordlova slik at all omdisponering av dyrka eller dyrkbar jord vert behandla enten etter jordlova eller reguleringsplan.

Som nemnt er det truleg andre feilkjelder som er meir signifikant når det gjeld omdisponeringstala. Ei slik feilkjelde er manglande rapportering av reguleringsplanar. Fylkesmannen i Telemark har ved bruk av NIBIO sitt analyseverktøy avdekkja stor underrapportering i utvalgte kommunar: <https://www.fylkesmannen.no/Telemark/Landbruk-og-mat/Nyheter-innen-Fylkesmannens-landbruksavdeling/Bruk-av-NIBIOs-analysemodul/>

Eksempelet viser at Fylkesmannen bør få ei klarare rolle når det gjeld å følgje opp kommunane si rapportering gjennom KOSTRA. Kommunane har i dag eit digitalt planregister med oversikt over alle vedtatte reguleringsplaner siste år. Som ein del av kvalitetssikringa kan Fylkesmannen få i oppdrag å undersøke alle vedtekne reguleringsplaner i kommunane opp i mot NIBIO sitt analyseverktøy. I tillegg kan Fylkesmannen få i oppdrag å drive opplæring i KOSTRA-rapportering for kommunane. Fylkesmannen må som før i tillegg minne om areal- og saksrapportering i dialogen med kommunane, oppfordre kommunane om å bruke hjelpeskjemaet og rettleiing fortløpande gjennom året, og dessutan bruke KOSTRA-tala aktivt i dialogen med kommunane.

Ein svakheit ved omdisponeringstala i dag er at dei per i dag rapporterast på eit samla nivå for dyrka jord, og at ein ikkje kjenner fordelinga på markslaga fulldyrka jord, overflatedyrka jord eller innmarksbeite. Ein kjenner heller ikkje til kor i kommunen areala omdisponerast, om det er snakk om sentrumsnære areal eller meir perifere areal. I dagens forvaltning med enkel

tilgang på digitale kart som AR5, og kartløyningar og verktøy på nettsidane til NIBIO, vil det truleg ikkje vere ein stor ekstrabelastning for kommunane å oppgi omdisponeringstala fordelt på type jordbruksareal. SSB har også lett tilgjengelig kartinformasjon om tettstadsområder som kunne bli innarbeida i rapporteringa. Samla sett vil dette gi betre informasjon om kva som faktisk skjer på areala, hvilke ressursar som blir omdisponert, og kor desse areala ligg. Dessutan bør ein etter Landbruksdirektoratet si meining vurdere å kalle rapporteringa for *omdisponering av jordbruksareal*, i staden for omdisponering av dyrka jord. Dette vil gje betre informasjon om kva som faktisk blir omdisponert, og også ein sterkare kopling til AR5.

Vidare bør ein årleg gå gjennom skjemaet og rettleiinga med tanke på klargjering og forenkling.

Vedlegg I: KOSTRA-tal

KOSTRA SKJEMA 32 - FORVALTNING AV LANDBRUKSAREAL - ENDELEGE TAL PER 15.06.2016
OMDISPONERING AV DYRKA OG DYRKBAR JORD 2015 (dekar)

Manglande kommunar: 3 stk.

0631 Flesberg, 1613 Snillfjord og 2028 Båstefjord

	Sum jordlov og plan- og bygningstlov				Jordlov			Plan- og bygningstlov		
	Omdisp. av dyrka og dyrkbar jord i alt unntatt til skogplanting etter jordlova	Omdisp. av dyrka jord i alt unntatt til skogplanting etter jordlova	Omdisp. av dyrkbar jord i alt unntatt til skogplanting etter jordlova	Omdisp. av dyrka og dyrkbar jord (unntatt til skogplanting)	Omdisp. av dyrka jord (unntatt til skogplanting)	Omdisp. av dyrkbar jord (unntatt til skogplanting)	Omdisp. av dyrka og dyrkbar jord	Omdisp. av dyrka jord	Omdisp. av dyrkbar jord	
2010	12 243	6 687	5 556	2 335	1 414	921	9 908	5 273	4 635	
2011	10 542	6 648	3 894	2 217	1 375	842	8 325	5 273	3 052	
2012	11 210	6 567	4 643	1 999	1 302	697	9 211	5 265	3 946	
2013	9 636	5 620	4 016	1 997	1 245	752	7 639	4 375	3 264	
2014	9 987	5 710	4 277	1 881	1 064	817	8 106	4 646	3 460	
2015	12 628	6 341	6 287	3 905	1 128	2 777	8 723	5 213	3 510	
Østfold	213	168	45	16	16	0	197	152	45	
Akershus og Oslo	808	320	488	218	63	155	590	258	333	
Hedmark	696	133	563	139	52	87	557	81	476	
Oppland	1 521	663	858	120	95	25	1 401	568	833	
Buskerud	218	173	45	21	7	14	197	166	31	
Vestfold	159	79	79	37	32	5	121	47	74	
Telemark	337	120	217	17	11	6	320	108	211	
Aust-Agder	71	49	22	25	8	17	46	42	5	
Vest-Agder	278	214	64	68	33	35	210	181	29	
Rogaland	3 723	1 336	2 388	2 220	165	2 055	1 504	1 171	333	
Hordaland	364	279	85	55	38	16	309	240	69	
Sogn og Fjordane	260	223	37	101	75	26	158	148	11	
Møre og Romsdal	616	403	212	127	88	39	488	315	173	
Sør-Trøndelag	1 847	1 426	421	182	134	49	1 665	1 293	372	
Nord-Trøndelag	271	161	110	59	48	11	213	113	99	
Nordland	228	173	55	169	122	48	59	52	7	
Troms	568	220	348	250	109	140	319	111	208	
Finnmærk	452	201	251	83	34	49	369	167	202	

KOSTRA SKJEMA 32 - FORVALTNING AV LANDBRUKSAREAL
Omdisponering - jordlova

	Kommunar som har behandla søknader om omdisponering etter jordlova	Tal på søknader om omdisponering etter jordlova innvilga	Tal på søknader om omdisponering etter jordlova avslått	Tal på søknader om omdisponering etter jordlova i alt	Avslag %
2010	308	1 461	156	1 617	9,7
2011	305	1 267	137	1 404	9,8
2012	292	1 211	159	1 370	11,6
2013	295	1 205	154	1 359	11,3
2014	284	1 065	121	1 186	10,2
2015	289	1 128	129	1 257	10,3
Østfold	8	19	2	21	9,5
Akershus og Oslo	15	51	4	55	7,3
Hedmark	18	75	7	82	8,5
Oppland	21	60	6	66	9,1
Buskerud	9	21	5	26	19,2
Vestfold	12	35	2	37	5,4
Telemark	7	16	2	18	11,1
Aust-Agder	8	15	2	17	11,8
Vest-Agder	14	37	7	44	15,9
Rogaland	18	62	4	66	6,1
Hordaland	16	103	22	125	17,6
Sogn og Fjordane	20	77	7	84	8,3
Møre og Romsdal	30	106	12	118	10,2
Sør-Trøndelag	22	143	21	164	12,8
Nord-Trøndelag	16	65	10	75	13,3
Nordland	32	105	10	115	8,7
Troms	17	114	5	119	4,2
Finnmark	6	24	1	25	4,0

KOSTRA SKJEMA 32 - FORVALTNING AV LANDBRUKSAREAL
Deling av eigedom etter jordlova

Deling av eigedom						
	Tal på kommunar som har behandla søknader om deling av eigedom etter jlf §12	Tal på søknader om deling innvilga i alt, heilt eller delvis	Av desse med formål tilleggsjord til annen landbrukseiged om	Av desse med hensyn til bosettingen i området	Tal på søknader om deling avslått	Tal på søknader om deling i alt
2010	391	3 960	456	*	353	4 313
2011	390	4 081	491	*	397	4 478
2012	386	3 773	516	*	375	4 148
2013	381	3 575	555	513	282	3 857
2014	391	3 692	585	532	274	3 966
2015	382	3 826	625	638	287	4 113
Østfold	16	114	29	15	2	116
Akershus og Oslo	21	119	26	16	10	129
Hedmark	22	344	128	67	22	366
Oppland	26	253	74	40	22	275
Buskerud	19	222	34	20	31	253
Vestfold	13	93	21	9	1	94
Telemark	18	186	21	42	10	196
Aust-Agder	14	132	17	7	11	143
Vest-Agder	15	156	32	20	24	180
Rogaland	22	139	32	34	15	154
Hordaland	28	191	22	31	31	222
Sogn og Fjordane	21	157	29	33	17	174
Møre og Romsdal	34	310	40	46	22	332
Sør-Trøndelag	23	260	42	31	18	278
Nord-Trøndelag	22	249	26	34	16	265
Nordland	39	487	18	97	19	506
Troms	21	365	28	92	12	377
Finmark	8	49	6	4	4	53

KOSTRA SKJEMA 32 - FORVALTNING AV LANDBRUKSAREAL
NYDYR KING

	Tal på søknader om behandling av søknader om nydyrking	Tal på søknader om nydyrking uten vilkår	Tal på søknader om nydyrking med vilkår i alt	Tal på søknader om nydyrking innvilga med vilkår biologisk mangfald	Tal på søknader om nydyrking innvilga med vilkår hensyn til kulturminne	Tal på søknader om nydyrking innvilga med vilkår hensyn til landskapsbidet	Tal på søknader om nydyrking innvilga med vilkår satt av hensyn til friluftsliv	Tal på søknader om nydyrking innvilga med vilkår redusert areal som følge av miljøhensyn	Tal på søknader om nydyrking avslått	Tal på søknader om nydyrking i alt	Omsøkt nydyrka areal i alt	Godkjent nydyrka areal i alt	Godkjent nydyrka areal som A-område for biologisk mangfald	Godkjent nydyrka areal som B-område for biologisk mangfald	Ikkje godkjent nydyrka areal
2010	198	311	366	126	194	119	9	50	12	689	21 213	19 860	158	2 345	1 218
2011	206	267	354	122	185	122	17	50	11	632	17 425	15 875	832	1 93	1 550
2012	203	305	342	129	190	129	15	44	6	653	14 287	13 417	1 05	4 19	870
2013	193	284	353	129	186	153	25	24	7	644	15 111	14 557	315	4 61	554
2014	226	405	455	172	294	178	44	37	18	878	19 405	18 572	131	4 18	833
2015	227	404	439	199	260	172	44	42	11	854	18 832	18 139	226	705	693
Østfold	10	11	3	3	0	0	0	0	0	14	256	256	0	15	0
Akershus og Oslo	9	15	2	0	2	0	0	0	1	18	663	603	0	0	60
Hedmark	18	59	70	37	40	42	18	4	0	129	3 360	3 254	0	59	106
Oppland	25	62	77	8	60	10	3	10	2	141	2 999	2 897	4	5	102
Buskerud	12	4	30	9	28	7	0	3	0	34	580	562	5	23	18
Vestfold	4	5	3	3	0	0	0	0	0	8	143	143	0	0	0
Telemark	7	7	6	1	1	4	3	1	0	13	233	226	0	24	7
Aust-Agder	10	8	11	3	6	1	0	1	1	20	422	410	0	0	12
Vest-Agder	11	7	18	14	14	11	2	0	0	25	371	371	0	0	0
Rogaland	19	71	67	33	26	50	11	9	3	141	1 884	1 713	18	10	171
Hordaland	14	11	21	9	15	8	3	5	1	33	422	399	0	38	23
Sogn og Fjordane	13	8	18	4	15	4	0	1	1	27	297	295	28	32	2
Møre og Romsdal	17	19	18	9	7	4	0	2	0	37	978	962	171	11	16
Sør-Trøndelag	14	20	31	23	4	20	0	2	1	52	1 538	1 505	0	28	33
Nord-Trøndelag	18	68	17	15	8	1	0	1	1	86	2 470	2 368	0	460	102
Nordland	16	14	21	9	16	6	0	1	0	35	1 051	1 010	0	0	41
Troms	7	5	21	18	15	3	3	0	0	26	913	913	0	0	0
Finmark	3	10	5	1	3	1	1	2	0	15	252	252	0	0	0

KOSTRA SKJEMA 32 - FORVALTNING AV LANDBRUKSAREAL

Driveplikt

	Tal på kommunar som har behandla søknader om fritak frå driveplikt	Søknader innvilga med varig fritak frå driveplikten	Søknader avslått	Søknader i alt	Tal på vedtak om å gi pålegg om driveplikt etter jordlova §8 tredje ledd	Herav pålegg om bortleie	Herav pålegg om skogplanting	Herav pålegg om tiltak av hensyn til kulturlandskapet
2010	78	54	37	277	16	*	*	*
2011	32	40	29	69	26	24	1	0
2012	23	24	19	43	71	58	3	10
2013	14	18	25	43	27	25	0	0
2014	21	46	11	57	27	26	0	1
2015	18	14	11	25	5	5	0	0
Østfold	1	0	1	1	0	0	0	0
Akershus og Oslo	1	0	1	1	1	1	0	0
Hedmark	1	2	0	2	0	0	0	0
Oppland		0	0	0	0	0	0	0
Buskerud	1	1	0	1	0	0	0	0
Vestfold		0	0	0	0	0	0	0
Telemark	1	1	0	1	0	0	0	0
Aust-Agder		0	0	0	0	0	0	0
Vest-Agder	1	0	1	1	1	1	0	0
Rogaland	2	2	0	2	1	1	0	0
Hordaland		0	0	0	0	0	0	0
Sogn og Fjordane		0	0	0	0	0	0	0
Møre og Romsdal	3	1	3	4	0	0	0	0
Sør-Trøndelag	2	4	0	4	0	0	0	0
Nord-Trøndelag		0	0	0	0	0	0	0
Nordland	4	3	3	6	2	2	0	0
Troms	1	0	2	2	0	0	0	0
Finnmark		0	0	0	0	0	0	0

KOSTRA SKJEMA 32 - FORVALTNING AV LANDBRUKSAREAL

Konsesjonssøknader, unntatt saker der søker ikkje skal oppfylle boplikten og nullgrensesaker.

	Søknader om konsesjon i medhald av konsesjonslova, unntatt nullgrensesaker og unntatt saker der søker ikkje kan eller ønsker å bosette seg på eigedommen						
	Tal på kommunar som har behandla søknader etter konsesjonslova	Søknader innvilga utan vilkår i alt	Søknader innvilga med vilkår gitt i medhald av konsesjonslova §11	Av desse med vilkår om personleg buplikt	Av desse med vilkår om upersonleg buplikt	Søknader avslått	Søknader i alt
2010	282	645	759	395	53	43	1 447
2011	388	1 115	1 197	645	82	62	2 374
2012	372	1 177	1 243	680	106	63	2 483
2013	372	1 042	1 239	643	71	51	2 332
2014	371	1 146	1 335	721	104	48	2 529
2015	381	1 323	1 244	631	99	48	2 615
Østfold	16	31	83	41	15	1	115
Akershus og Oslo	18	40	20	13	8	2	62
Hedmark	22	88	211	93	6	4	303
Oppland	26	109	131	62	10	4	244
Buskerud	18	57	42	28	7	2	101
Vestfold	14	40	31	12	6	3	74
Telemark	18	47	62	44	3	2	111
Aust-Agder	15	46	49	25	5	2	97
Vest-Agder	14	79	47	21	2	7	133
Rogaland	20	42	59	24	0	2	103
Hordaland	27	129	65	37	0	4	198
Sogn og Fjordane	24	54	55	37	3	3	112
Møre og Romsdal	31	82	62	33	3	2	146
Sør-Trøndelag	23	65	87	44	8	5	157
Nord-Trøndelag	22	78	45	33	4	2	125
Nordland	40	235	87	37	12	2	324
Troms	22	69	92	44	6	1	162
Finnmark	11	32	16	3	1	0	48

KOSTRA SKJEMA 32 - FORVALTNING AV LANDBRUKSAREAL
Konsesjonssøknader fra aksjeselskaper

	Kommunar som har behandla søknader om konsesjon fra aksjeselskaper	Tal på søknader om konsesjon fra aksjeselskaper innvilga	Tal på søknader om konsesjon fra aksjeselskaper avslått	Tal på søknader om konsesjon fra aksjeselskaper i alt
2012	24	21	3	24
2013	29	36	8	44
2014	24	37	7	44
2015	33	34	4	38
Østfold		0	0	0
Akershus og Oslo	3	3	0	3
Hedmark		0	0	0
Oppland	5	6	0	6
Buskerud	3	3	0	3
Vestfold	3	2	2	4
Telemark	1	1	0	1
Aust-Agder		0	0	0
Vest-Agder	1	1	0	1
Rogaland		0	0	0
Hordaland	2	2	0	2
Sogn og Fjordane	1	1	0	1
Møre og Romsdal	1	1	0	1
Sør-Trøndelag	1	1	0	1
Nord-Trøndelag	4	3	1	4
Nordland	5	4	1	5
Troms	2	5	0	5
Finnmark	1	1	0	1

KOSTRA SKJEMA 32 - FORVALTNING AV LANDBRUKSAREAL

Konsesjonssøknader der søker kunne overtatt konsesjonsfritt ved tilflytting

	Søknader om konsesjon i medhald av konsesjonslova §9 siste ledd, (Saker der søker kunne overtatt konsesjonsfritt ved å busette seg på eigedommen)						
	Kommunar som har behandla søknader om konsesjon der søker ikkje kan/vil busette seg på eigedommen	Søknader innvilga utan vilkår i alt	Søknader innvilga med vilkår gitt i medhald av konsesjonslova §11	Av desse med vilkår om upersonleg buplikt	Av desse med vilkår om tilflytting på eit seinare tidspunkt	Søknader avslått	Søknader i alt
2010	225	270	533	59	174	42	845
2011	178	109	231	44	180	39	379
2012	167	75	253	42	205	24	352
2013	136	77	202	57	125	12	291
2014	139	64	173	43	115	20	257
2015	161	94	187	36	138	26	307
Østfold	4	0	8	2	6	0	8
Akershus og Oslo	3	0	2	1	1	0	2
Hedmark	10	1	19	5	13	3	23
Oppland	17	4	26	2	23	6	36
Buskerud	12	0	19	5	15	0	19
Vestfold	4	3	4	3	2	0	7
Telemark	8	2	11	1	9	0	13
Aust-Agder	9	5	11	1	10	1	17
Vest-Agder	9	4	10	1	5	0	14
Rogaland	11	7	10	0	11	0	17
Hordaland	4	2	5	1	4	0	7
Sogn og Fjordane	9	3	18	4	14	4	25
Møre og Romsdal	11	8	7	3	4	5	20
Sør-Trøndelag	14	15	9	1	4	2	26
Nord-Trøndelag	12	6	16	5	9	1	23
Nordland	18	26	11	1	7	2	39
Troms	6	8	1	0	1	2	11
Finnmark		0	0	0	0	0	0

KOSTRA SKJEMA 32 - FORVALTNING AV LANDBRUKSAREAL
Søknader etter konsesjonslova: "nullgrensesaker"

	Nullgrensesaker			
	Tal på kommuner som har forskrift om nedsatt konsesjonsgrensene for bebygde eierdom	Søknader innvilga i alt	Søknader avslått	Søknader i alt
2010	61	158	17	175
2011	65	169	28	197
2012	59	120	43	163
2013	58	110	21	131
2014	55	105	17	122
2015	47	48	6	54
Østfold	3	5	0	5
Akershus og Oslo		0	0	0
Hedmark	1	1	0	1
Oppland	8	0	0	0
Buskerud	6	5	0	5
Vestfold	3	2	0	2
Telemark	8	6	6	12
Aust-Agder	5	7	0	7
Vest-Agder	3	7	0	7
Rogaland	1	0	0	0
Hordaland	1	0	0	0
Sogn og Fjordane		0	0	0
Møre og Romsdal		0	0	0
Sør-Trøndelag	2	3	0	3
Nord-Trøndelag	3	2	0	2
Nordland	2	10	0	10
Troms	1	0	0	0
Finnmark		0	0	0

KOSTRA SKJEMA 32 - FORVALTNING AV LANDBRUKSAREAL

Nullgrense - slektskapsunntak satt ut av kraft

	Kommunar som har satt slektskapsunntak et ut av kraft ved forskrift	Tal på søknader innvilga etter kons.lova §7 der slektskapsunntaket er satt ut av kraft	Tal på søknader avslått etter kons.lova §7 der slektskapsunntaket er satt ut av kraft	Tal på søknader i alt etter kons.lova §7 der slektskapsunntaket er satt ut av kraft
2010		22	1	23
2011		6	1	7
2012	8	14	2	16
2013	11	17	0	17
2014	10	9	0	9
2015	6	2	0	2
Østfold		0	0	0
Akershus og Oslo		0	0	0
Hedmark	1	0	0	0
Oppland		0	0	0
Buskerud	2	0	0	0
Vestfold		0	0	0
Telemark		0	0	0
Aust-Agder		0	0	0
Vest-Agder	1	0	0	0
Rogaland		0	0	0
Hordaland		0	0	0
Sogn og Fjordane		0	0	0
Møre og Romsdal		0	0	0
Sør-Trøndelag		0	0	0
Nord-Trøndelag	1	0	0	0
Nordland		0	0	0
Troms	1	2	0	2
Finmark		0	0	0

Vedlegg II: Spørreundersøkelse om krav til reguleringsplan i utbyggingsområder i kommuneplanens arealdel

Til: Arbeidsgruppe KOSTRA landbruk
Fra: Landbruksdirektoratet/JTS
Dato: 30.06.2016
Vår referanse: 16/21451
Kopi til:

Spørreundersøkelse om krav til reguleringsplan i utbyggingsområder i kommuneplanens arealdel

Det vises til møte i arbeidsgruppa for KOSTRA landbruk 17.03.2016, og sak 5 angående omdisponerte arealer som faller utenom KOSTRA-rapporteringen.

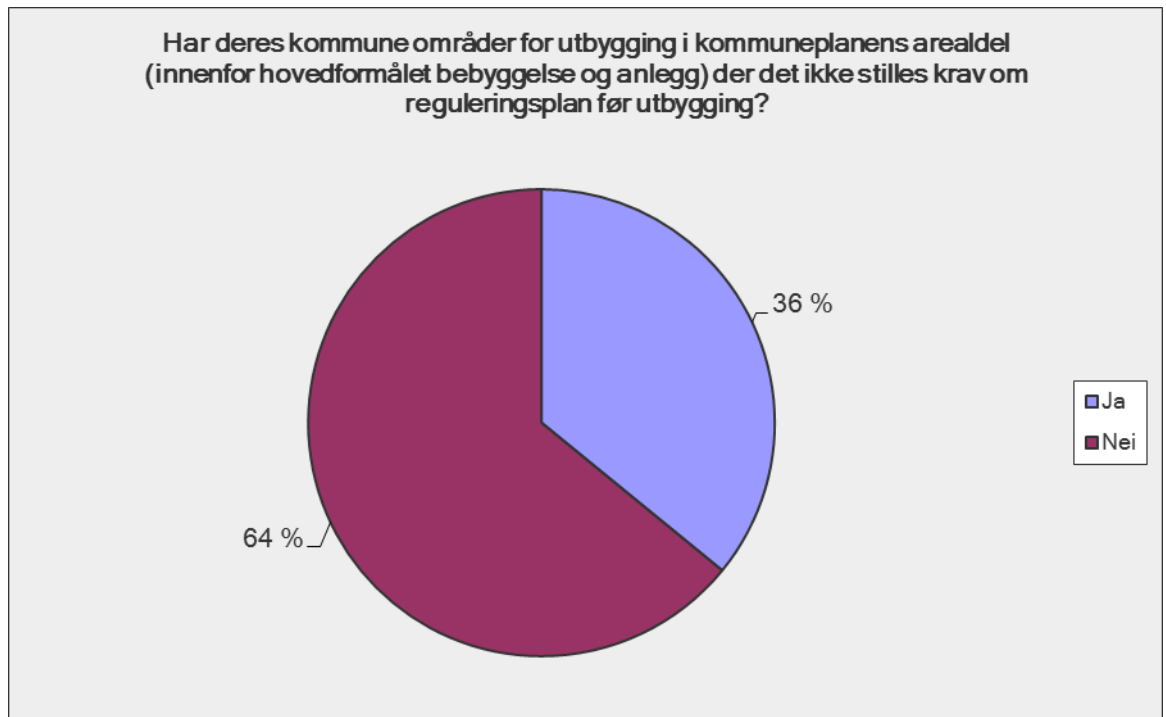
Landbruksdirektoratet sendte 28.04.2016 ut spørreundersøkelse til alle landets kommuner med spørsmål om praksis knyttet til krav til reguleringsplan i utbyggingsområder i kommuneplanens arealdel. 248 kommuner fra 18 fylker svarte på undersøkelsen, dvs en svarprosent på 58 %. Spørreundersøkelsen ble lagt inn med forgreninger, altså har kommunene bare svart på de videre spørsmålene dersom det har vært relevant.

Under gjengis en sammenstilling av svarene i undersøkelsen.

1. Har deres kommune områder for utbygging i kommuneplanens arealdel (innenfor hovedformålet bebyggelse og anlegg) der det ikke stilles krav om reguleringsplan før utbygging?

36 % av kommunene svarte at de har områder for utbygging (bebyggelse og anlegg) i kommuneplanens arealdel der det ikke stilles krav om reguleringsplan før utbygging.

Ut fra kommentarene fra kommunene tyder det på at dette i stor grad gjelder eksisterende/utbygde boligområder hvor fortetting kan være aktuelt, og at det altså ikke i noen stor grad gjelder nye utbyggingsområder. Mange viser til at de har generelle plankrav i kommuneplanen dersom det skal bygges mer enn 2-5 boenheter i et område.

N=248

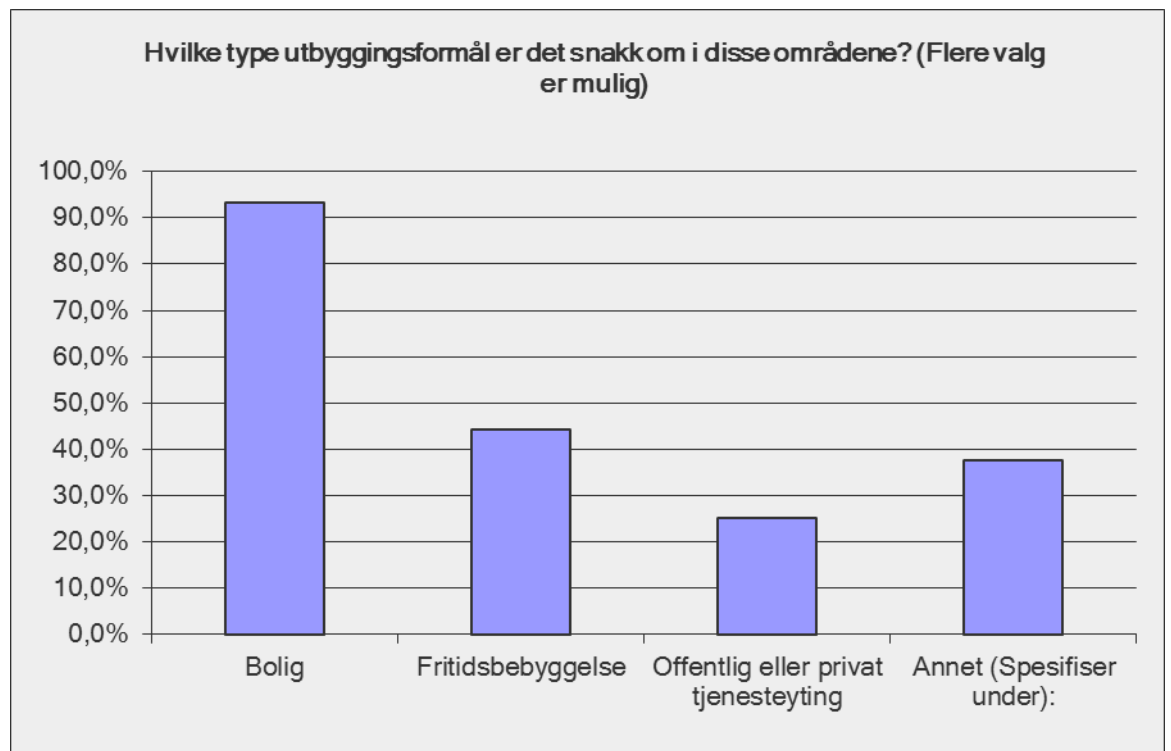
Eksempler på kommentarer fra kommunene:

- Kommuneplanen åpner opp for mindre tiltak og bygging av inntil 2 boliger uten krav til reguleringsplan
- Plankrav dersom ein skal byggje 3 einingar el meir.
- Dette gjeld områder som i hovudsak er utbygde utan plan, men ingen nye utbyggingsområder.
- Vi har 7 kommunedelplaner som utfyller arealdelen for kommunens tettest befolkete områder. Disse delplanene tillater bygging uten krav til reguleringsplan
- Kommenedelplanen for sentrum gir hjemmel for ombygging/nybygging uten reg.plan
- Dette gjelder i hovudsak enkelttomter/svært få tomter som omdisponeres fra andre formål innenfor områder som er regulert før ny arealplan ble vedtatt. Ev. at området er bebygd fra før, og det kun er rom for 1-3 nye bygninger.
- Kun innenfor eksisterende bolig- og næringsområder, når formålet er fortetting. Det stilles en rekke krav til utforming og plassering av disse.
- Inntil 2 boliger kan oppføres på tomter uten reguleringsplan.
- To områder i kommuneplanens arealdel er avsatt til boligformål med bestemmelse om at inntil 4 boenheter kan tilrettelegges uten krav om reguleringsplan.
- Gjelder hovudsaklig eksisterende områder overført fra gammel plan, og områder som er helt eller delvis utbygd
- Kommunen har ikke generelt plankrav
- Vi har unntak for reguleringsplanplikt i bestemmelsene til kommuneplanens arealdel
- I områder for eksisterende bebyggelse tillates nye boliger/foretting.
- Det er unntak for allerde fradelte ubebygde tomter med bolig eller fritidsformål. Større områder har alle plankrav.

- I eksisterende utbyggingsområder for bolig, næring og sentrumsformål, der utbygging holdes innenfor definerte størrelser
- Tillater maks. 4 boenheter i eksisterende boligområder uten plankrav. Større bygge- og anleggstiltak og nye utbyggingsområder har plankrav.
- I eksisterende bustadområder opnar kommuneplanen for fortetting, etter særskilte bestemmelsar.
- Seks område der det kan byggast inntil 5 bustader i kvart, og der det er gitt føresegner om utbygginga direkte i kommuneplanen
- Vi har bestemmelser som gir noen, mindre unntak fra regelen
- På mindre areal (ca.5 daa)
- Der det er gjenverande tomter i ellers utbygd område og infrastruktur på plass, kan det tas som byggesak uten regulering.
- Vi har nokre små gamle byggeområder for eit lite antal einingar (3-4) der det ikkje er krav om reguleringsplan. Alle nye områder er krav til regplan.
- Det kan bygges inntil 5 boenheter i områder med formål eksisterende bebyggelse og anlegg samt inntil 600 m² tilbygg/påbygg nybygg til skole, barnehage, omsorgsboliger næringsbygg
- Eks. allerede utbygde eldre boligområder. Der stilles ikke krav om regulering før byggetiltak.
- Mindre tiltak i enkelte områder
- I eksisterende boligområder. Krav om reg.plan dersom flere enn 4 enheter skal oppføres.
- Det kan være områder der det kun er snakk om fortetting. Hovedregelen er krav til reg.plan
- Gjelder noen områder der det allerede er eksisterende bebyggelse
- Eksisterende byggeområder. Mindre byggetiltak kan gjennomføres uten plankrav.
- Områder som er registrert som eksisterende områder, men der det er et visst fortettingspotensiale. Disse kan være uregulert. For alle planlagte områder stilles det krav til reg.plan.
- Hovedregel: I områder avsatt til bebyggelse og anlegg, kan tiltak i henhold til pbl § 1-6 og § 20-1 ikke finne sted før det inngår i vedtatt reguleringsplan. Men det er noen unntak
- Enkelte byggeområder for bolig og fritidsbebyggelse er unntatt fra plankravet.
- Utbygging av inntil to bygninger med inntil to boenheter per bygg på tomt som er stor nok i forhold til % BYA kan gjøres uten reguleringsplan.
- Alle NYE områder har krav om reguleringsplan, men ligger flere eksisterende områder i planen uten plankrav.
- Kan be bygge med inntil 2 boliger/fritidsboliger uten reg.plan
- Vi har retningslinje innenfor eksisterende byggeområder for bolig som tillater fortetting med inntil to boenheter i form av dispensasjon fra plankravet.
- Krav til reguleringsplan er forankret i kommuneplanbestemmelsene - streng praksis.
- Vi har generell bestemmelse om detaljregulering i alle byggeområder
- Det er en tendens til at det gis dispensasjon fra plankravet (bestemmelse til KPA og KDP)

2. Hvilke type utbyggingsformål er det snakk om i disse områdene?

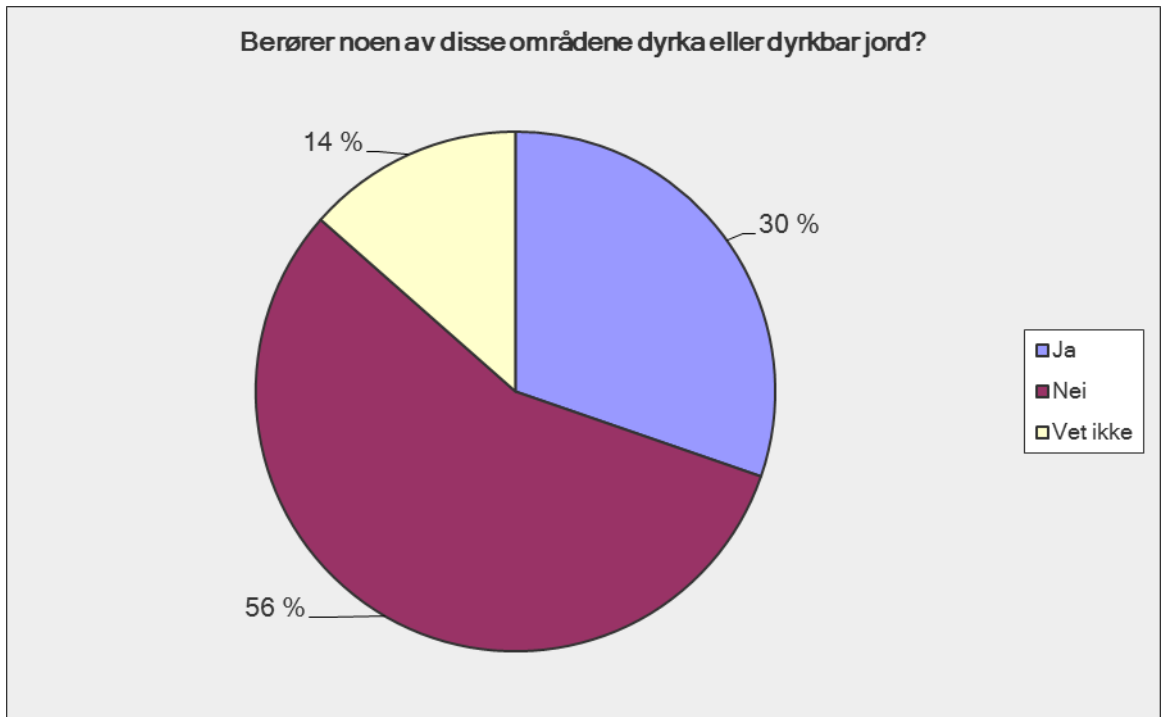
Boligformål er klart dominerende i disse områdene, men også fritidsbebyggelse, skole, barnehage og næringsbebyggelse er vanlig.

N=89

3. Berører noen av disse områdene dyrka eller dyrkbar jord?

30 % av kommunene som har slike områder svarer at de berører dyrka eller dyrkbar jord. Hvis vi også tar med kategorien «vet ikke», viser det at inntil 44 % av kommunene kan ha slike områder i kommuneplanen som berører dyrka eller dyrkbar jord.

N=89

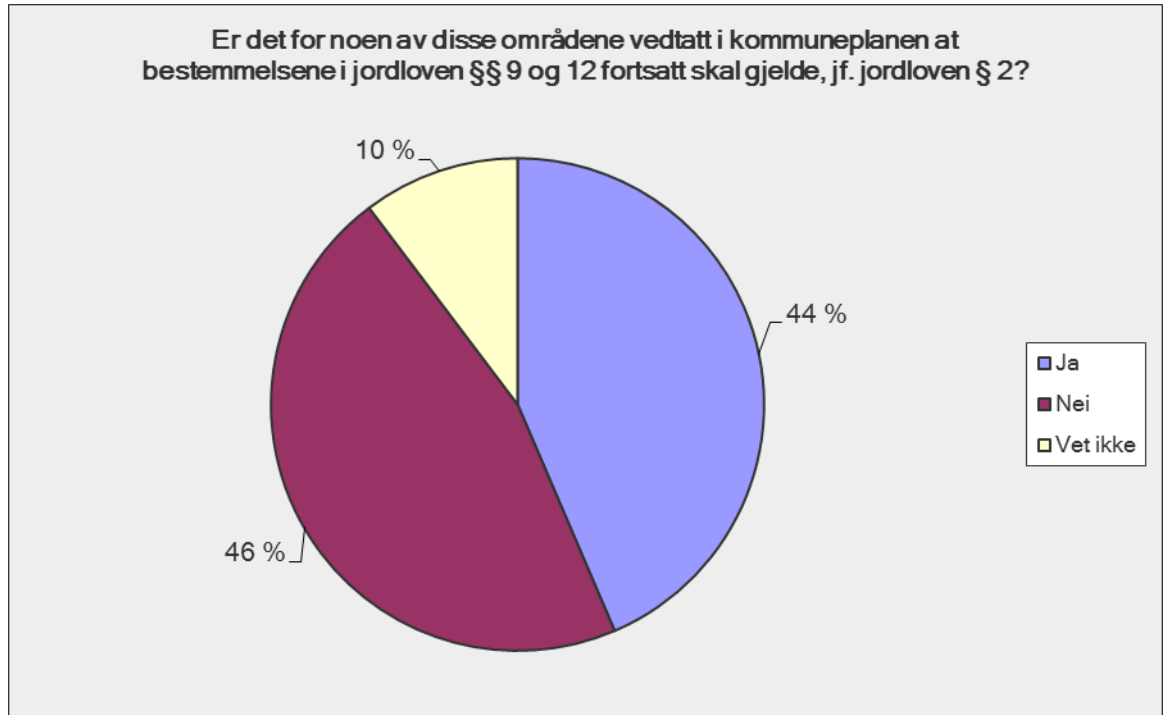
Eksempler på kommentarer fra kommunene:

- Dyrka eller dyrka mark kan verte rørd, men i hovudsak i svært liten grad.
- Dette er områder der vi ser det som gunstig med fortetting mellom eksisterende bebyggelse. Områdene ligger i hovedsak i sentrumsområder.
- Noen veldig få
- Noe dyrkbar mark er nok berørt
- Små områder. Det er gjort en kartlegging av dyrkbar og dyrka mark og kommuneplan er utarbeidet etter en prioritering av disse.
- Knapt 7 daa tilsammen; 3 ulike områder
- En-to enkeltområder, inneklemt jordbruksareal
- I minst mulig grad
- I så fall svært sjelden, finn ikkje eksempel.
- Dette er områder som fremstår som fortettingsprosjekt
- Bare i ubetydelig grad
- Kan være, men i mindre grad

4. Er det for noen av disse områdene vedtatt i kommuneplanen at bestemmelsene i jordloven §§ 9 og 12 fortsatt skal gjelde, jf. jordloven § 2?

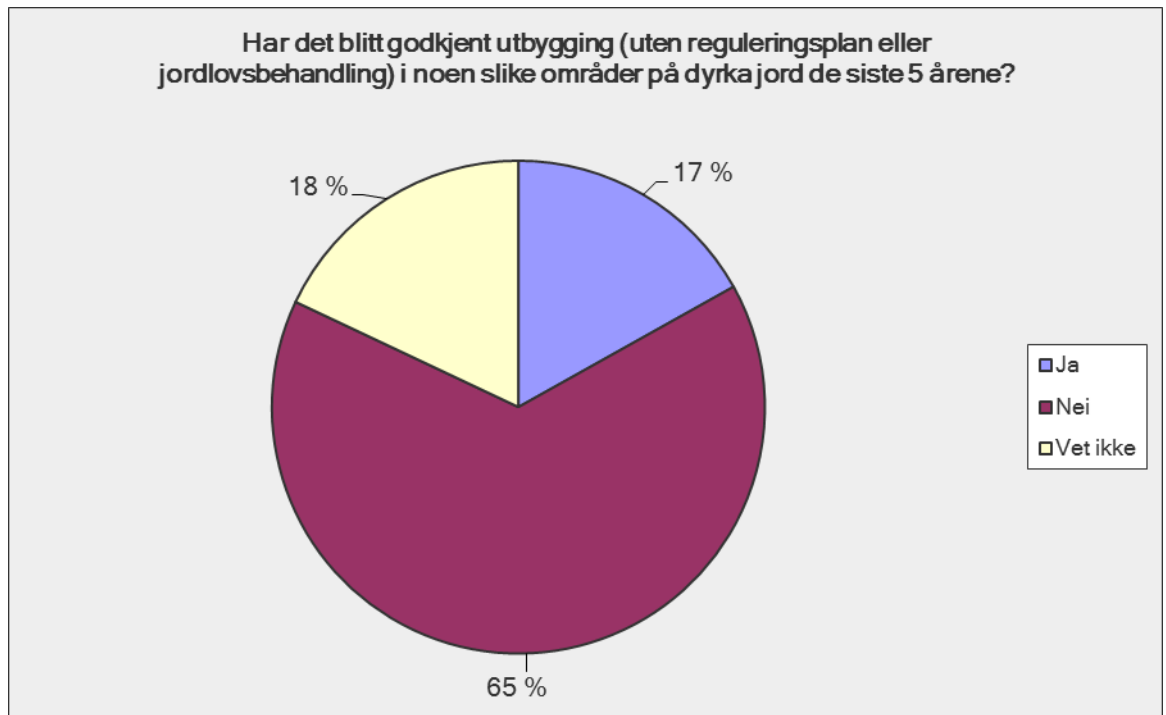
44 % av kommunene som svarte ja eller vet ikke i spørsmål 3, svarer at det er fattet vedtak om at jordlovens §§ 9 og 12 fortsatt skal gjelde i disse områdene.

N=39

5. Har det blitt godkjent utbygging (uten reguleringsplan eller jordlovsbehandling) i noen slike områder på dyrka jord de siste 5 årene?

65 % av kommunene med slike områder svarer at det ikke har blitt godkjent utbygging her siste 5 årene.

N=89

Kommentarer fra kommunene:

- Enkelbygg og mindre tiltak
- Har ikkje oversikt, men det er sers lite sannsynleg.
- Det er sannsynlig at det er godjent bygging på dyrkbar mark i disse områdene siste 5 år.
- Ganske sikkert nei.
- På dyrkbar jord
- Kun for mindre tilbygg til bolig- og fritidsbygg

6. Har dere oversikt over hvor mange dekar dyrka jord som er blitt nedbygd på denne måten siste 5 år i deres kommune? Hvis ikke, gi et anslag.

Kommunene svarer gjennomgående at de ikke har oversikt over dette. Noen få kommuner gir anslag, og disse strekker seg fra 1 til 15 dekar over 5 år.

7. Har dere andre kommentarer eller opplysninger som er relevante for saken? (Valgfritt)

Kommentarer fra kommunene:

- Det er kun unntak for krav om reguleringsplan der det er eksisterende bebyggelse og ny utbygging ikke medfører vesentlig fortetting.
- I utgangspunktet stiller kommuneplanen krav til regulering, men åpner for at mindre tiltak i eksisterende boligområder kan unntas
- For vår kommune er det ikkje ei stor sak. Fritidsbustadene og bustadene dette gjeld er ikkje på dyrka mark. Det er berre campingareal på om lag 5 dekar som gjeld dyrka mark.
- Vi er i ferd med å revidere kommuneplanens arealdel, og vil i den forbindelse vurdere å legge ut områder for utbygging uten krav om reguleringsplan.
- Omfanget er trolig svært lite (under 5 daa/år). Ny KPA er under utarbeiding og der har vi køyrd ein overlayanalyse på slike byggeområde med AR5 som underlag. Føremålet er å ta slike område attende til LNF. Dette ser ut til å lukkast. Eg ser ikkje trong for ytterlegare rutinar for denne problemstillinga.
- I hht. bestemmelsene våre kan det tillates fradeling av inntil 2 boligtomter fra en eiendom, for de områdene som er avsatt til byggeområde for bolig.
- I kommuneplanbestemmelsene er det ikke angitt antall boliger etc. som utløser krav til reguleringsplan. Kravet vurderes utfra tiltakets omfang og beliggenhet ihht. forholdet til generelle bestemmelser i kommuneplanens arealdel. I praksis settes lavere krav til regulering i fortetningsområder der vi ser at forholdene ligger til rette og nødvendige utredninger er gjort.
- Vår kommune har rapportert svært nøyaktig i Kostra over lang tid. Det er et problem at Kostra ikke skiller mellom kategorien innmarksbeite og fulldyrka jord. Det er jo helt meningsløst. Kommunene har GIS verktøy til å få frem nøyaktig ny-regulerte arealer i kategoriene innmarksbeite, overflatedyrka og fulldyrka jord. Likevel tillater ikke Kostra at vi får rapportere disse, men krever at vi først må summere de. Resultatet er at ingen får oversikt over avgangen fulldyrka jord. Bare sumtallet. For vår kommune utgjør innmarksbeite ca. 1/3 av samlet tall tap «dyrka» jord.
- Det forekommer også nedbygging av dyrka jord gjennom dispensasjoner, der verken kommune- eller reguleringsplan har lagt til rette for bebyggelse.
- Ikke plankrav i eksisterende byggeområder. Mindre utbyggingstiltak krever ikke regulering.

- KPA revideres nå, forventer bedre kontroll med plankrav og jordvern når denne er vedtatt.
- Vi har plankrav for alle nye utbyggingsområder. Det er kanskje i dispensasjonssaker/i byggesaker det kan være at jordvernet taper, uten at kommuneplanleggeren har den oversikten. Kommuneplanen styrer dette greit
- Har ein områderegulering i tettstaden, kvartalsvis utbygging. Her er det mulig å gå rett på byggesak med stramme krav i situasjonsplan
- Arealdelen åpner for å gi byggeløyve uten reguleringsplan for områder mindre enn 2 daa og maks 3 boenheter. Unntaket gjelder ikke dersom tomtearealet inngår i et byggeområde med potensiale for flere tomter.
- Utbyggingsmønsteret er spredt og ofte søkes det disp til bygging uten reguleringsplan i byggeområder. Dette gjelder særlig fritidsboliger. Kommunen har praktisert disp til fradeling av inntill tre tomter på hver eiendom før kravet om regulering slår inn.
- Dispensasjonar kan verta gjeve frå plankravet til mindre tiltak i vår kommune av og til. I slike saker får Fylkesmannen saka til utale og til klagevurdering.
- Dispensasjonsvilligheten er stor [blant politikerne].
- Evt. byggeområde vert lagt utanom dyrka mark eller på jord med marginal landbruksverdi.

Oppsummering:

I overkant av 1/3 av kommunene svarer at de har områder for bebyggelse og anlegg i sin kommuneplan der det ikke stilles krav til reguleringsplan.

Av denne tredjedelen svarer rundt 30 % at områdene berører dyrka eller dyrkbar jord. (14 % svarer «vet ikke», så andelen kan reelt sett være noe høyere).

Blant de som har svart «ja» eller «vet ikke» på om områdene berører dyrka/dyrkbar jord, svarer 44 % at jordlovens bestemmelser om omdisponering og deling er vedtatt og fortsatt gjelde i disse områdene. Omdisponering i disse områdene vil dermed bli fanget opp i KOSTRA-rapporteringen gjennom registrering av jordlovsvedtak.

Kommunene svarer at det i liten grad har blitt vedtatt utbygging på dyrka/dyrkbar jord i slike områder siste 5 årene. De få anslagene vi har fått inn spenner fra 1 – 15 dekar på fem år.

Ut fra spørreundersøkelsen kan man anslå at under 10 % av kommunene i landet har områder for bebyggelse og anlegg i sin kommuneplan uten krav om reguleringsplan som berører dyrka eller dyrkbar jord, og hvor omdisponeringer ikke vil bli fanget opp i KOSTRA gjennom registrering av reguleringsplan eller jordlovsbehandling. Kommunene gir dessuten uttrykk for at dette i de fleste tilfeller gjelder fortetting og utbygging i eksisterende byggeområder, og at utbygging på dyrka jord på denne måten de siste fem årene antas være liten.

Vedlegg III: KOSTRA skjema 32

32. Forvaltning av landbruksarealer 2015

1 Opplysninger om kommunen og ansvarlig for rapporteringen

Kommunenr

Kommunens navn

Navn skjemaansvarlig

E-post skjemaansvarlig

Tlf nr

2 Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven § 9

Omfatter også omdisponeringer som følge av delingsvedtak etter jordloven § 12.

Kart og hjelpemiddel for beregning av areal finnes på internettetsiden til Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO). Opplysninger om dyrka jord finnes i arealressurskartet (AR5) angitt som *jordbruksareal* (ARTYPE 21 Fulldyrka jord, ARTYPE 22 Overflatedyrka jord og ARTYPE 23 Innmarksbeite). Dyrkbar jord er tilgjengelig som eget kartlag. Hjelpemiddel for beregning av areal finnes på internettetsiden til Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), "[Rapportering i KOSTRA](#)".

- Dyrka jord omfatter fulldyrka jord (ARTYPE 21), overflatedyrka jord (ARTYPE 22) og innmarksbeite (ARTYPE 23).
- Fulldyrka jord er areal som er dyrka til vanlig pløedybde, og som kan nyttes til åkervekster eller til eng som kan fornyes ved pløying.
- Overflatedyrka jord er areal som for det meste er ryddet og jevnet i overflaten, slik at maskinell høsting er mulig.
- Innmarksbeite er innmarksareal som kan nyttes som beite, men som ikke kan høstes maskinelt. Minst 50 % av arealet skal være dekket av grasarter.
- Dyrkbar jord er areal som ved oppdyrking kan settes i slik stand at det vil oppfylle kravene til lettbrukt eller mindre lettbrukt fulldyrka jord.
- For dyrkbar jord skal det ikke tas hensyn til om det for tida er ulønnsomt å dyrke opp jorda.

2.1 Har kommunen behandlet søknader om omdisponering av dyrka eller dyrkbar jord etter jordloven § 9 i 2015?

Ta også med fradelinger etter jordloven § 12 som innebærer omdisponering av dyrka eller dyrkbar jord.

Ja Nei

2.2 Oppgi antall søknader om omdisponering behandlet etter jordloven § 9 i 2015, etter resultat (vedtak):

	Antall
Søknader innvilget, helt eller delvis	<input type="text"/>
Søknader avslått	<input type="text"/>
Søknader i alt	<input type="text"/>

2.3 Oppgi areal av dyrka og dyrkbar jord som er godkjent omdisponert i 2015 etter jordloven:

Dersom det i 2015 søkes på nytt for areal som tidligere er godkjent omdisponert, skal bare en eventuell utvidelse av arealet oppgis.

Arealene oppgis med en desimal.

	Dyrka jord, dekar. 1 desimal	Dyrkbar jord, dekar. 1 desimal
Boligbebyggelse	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Fritidsbebyggelse	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Næringsbebyggelse/virksomhet	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Offentlig eller privat tjenesteyting	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Annen bebyggelse og anlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Grønnstruktur	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Golfbane	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Forsvaret	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Annet landbruksformål, f.eks. tilleggsnæringer	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Skogplanting	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Bruk og vern av sjø og vassdrag	<input type="text"/>	<input type="text"/>
I alt	<input type="text"/>	<input type="text"/>

3 Omdisponering av dyrka eller dyrkbar jord etter plan- og bygningsloven i 2015. Endelig vedtatte reguleringsplaner (område- eller detaljregulering)

Kart og hjelpemiddel for beregning av areal finnes på internettetsiden til Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO). Opplysninger om dyrka jord finnes i arealressurskartet (AR5) angitt som *jordbruksareal* (ARTYPE 21 Fulldyrka jord, ARTYPE 22 Overflatedyrka jord og ARTYPE 23 Innmarksbeite). Dyrkbar jord er tilgjengelig som eget kartlag. Hjelpemiddel for beregning av areal finnes på internettetsiden til Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), "[Rapportering i KOSTRA](#)".

- Dyrka jord omfatter fulldyrka jord (ARTYPE 21), overflatedyrka jord (ARTYPE 22) og innmarksbeite (ARTYPE 23).
- Fulldyrka jord er areal som er dyrka til vanlig pløedybde, og som kan nyttes til åkervekster eller til eng som kan fornyes ved pløying.
- Overflatedyrka jord er areal som for det meste er ryddet og jevnet i overflaten, slik at maskinell høsting er mulig.
- Innmarksbeite er innmarksareal som kan nyttes som beite, men som ikke kan høstes maskinelt. Minst 50 % av arealet skal være dekket av grasarter.
- Dyrkbar jord er areal som ved oppdyrking kan settes i slik stand at det vil oppfylle kravene til lettbrukt eller mindre lettbrukt fulldyrka jord.
- For dyrkbar jord skal det ikke tas hensyn til om det for tida er ulønnsomt å dyrke opp jorda.

3.1 Har kommunen vedtatt omdisponering av dyrka eller dyrkbar jord i reguleringsplan etter plan- og bygningsloven i 2015?

Gjelder reguleringsplaner som berører areal som ikke tidligere er regulert til andre formål enn landbruk.

Dersom arealer tidligere regulert til landbruk omreguleres, skal de tas med.

Areal i områderegulering skal ikke rapporteres hvis det i planene er bestemmelse med krav om senere detaljregulering. Planen skal da rapporteres det året detaljreguleringen vedtas.

Utvidelse av tidligere vedtatte reguleringsplaner skal med, men kun det areal som ikke tidligere er regulert til andre formål enn landbruk.

Areal skal registreres selv om det tidligere er satt av til andre formål enn LNRF i kommune(del)plan.

Ja Nei

3.2 Oppgi areal av dyrka og dyrkbar jord som er godkjent omdisponert i reguleringsplan i 2015. Alle aktuelle reguleringsformål skal tas med i skjemaet

Arealene oppgis med en desimal.

	Dyrka jord, dekar. 1 desimal	Dyrkbar jord, dekar. 1 desimal
Boligbebyggelse	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Fritidsbebyggelse	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Næringsbebyggelse/virksomhet	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Offentlig eller privat tjenesteyting	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Annen bebyggelse og anlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur		
Grønnstruktur		
Golfbane		
Forsvaret		
LNFR der landbruk er utelukket		
LNFR spredt utbygging (bolig-, fritids- eller næringsbebyggelse)		
Bruk og vern av sjø og vassdrag		
Kombinasjoner av hovedformål		
I alt		

4 Nydyrking

Nydyrking er fulldyrking og overflatedyrking av jord. Gjenoppdyrking av jordbruksareal som har ligget unnytta i over 30 år, regnes som nydyrking.

4.1 Har kommunen behandlet søknader om nydyrking etter jordloven § 11 andre ledd, jf. forskrift om nydyrking, i 2015?

Ja Nei

4.2 Oppgi antall søknader behandlet i 2015, etter resultat (vedtak):

Kolonne 1 ("I alt-kolonnen") skal vise antall søknader.

For søknader innvilget med vilkår kan det settes flere vilkår i et vedtak. Søknader innvilget med vilkår ut fra miljøhensyn spesifiseres nærmere i kolonnene 2 - 5.

Eksempel: Er en søknad innvilget med vilkår ut fra hensynet til biologisk mangfold og landskapsbildet, skal den telles med i kolonnene 1, 2 og 4.

	1. Antall søknader i alt	2. Antall vilkår satt av hensyn til biologisk mangfold	3. Antall vilkår satt ut fra hensyn til kulturminne	4. Antall vilkår satt av hensyn til landskapsbildet	5. Antall vilkår satt av hensyn til friluftsliv
Søknader innvilget uten vilkår	<input type="text"/>				
Søknader innvilget med vilkår	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
- av disse med redusert areal	<input type="text"/>				
Søknader avslått	<input type="text"/>				
Søknader i alt	<input type="text"/>				

4.3 Oppgi omsøkt nydyrka areal ifølge behandlede søknader i 2015:

Dersom det i 2015 søkes på nytt for areal som tidligere er godkjent nydyrka, skal bare en eventuell utvidelse av arealet oppgis.

Avrund til nærmeste hele tall.

	Areal i alt, dekar	Areal som er registrert som A-område for biologisk mangfold, dekar	Areal som er registrert som B-område for biologisk mangfold, dekar
Omsøkt nydyrka areal i alt	<input type="text"/>		
Godkjent nydyrka areal i alt	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Ikke godkjent nydyrka areal	<input type="text"/>		

5 Deling av eiendom etter jordloven § 12

5.1 Har kommunen behandlet søknader om deling av eiendom etter jordloven § 12 i 2015?

Ja Nei

5.2 Oppgi antall søknader behandlet i 2015, etter resultat (vedtak):

En søknad kan omfatte fradeling av flere tomter/arealer.

Dersom deling har medført omdisponering av dyrka eller dyrkbar jord, skal det også rapporteres under punkt 2.

	Antall	Antall
Søknader innvilget (helt eller delvis) i alt	<input type="text"/>	
- av disse med formål tilleggsjord til annen landbrukseiendom		<input type="text"/>
- av disse innvilget av hensyn til bosettingen i området etter § 12 fjerde ledd		<input type="text"/>
Søknader avslått	<input type="text"/>	
Søknader i alt	<input type="text"/>	

6 Driveplikt. Avgjørelser i 2015, etter resultat (vedtak)

Eier av jordbruksareal har driveplikt i tråd med jordloven § 8.

6.1 Har kommunen behandlet søknader om varig fritak fra driveplikt etter jordloven § 8 a i 2015?

Ja Nei

6.2 Oppgi antall søknader behandlet etter jordloven § 8 a i 2015, etter resultat (vedtak):

	Antall
Søknader innvilget med varig fritak fra driveplikten	<input type="text"/>
Søknader avslått	<input type="text"/>
Søknader i alt	<input type="text"/>

6.3 Har kommunen gitt pålegg etter jordloven § 8 tredje ledd i 2015, som følge av brudd på driveplikten?

Ja Nei

6.4 Oppgi antall vedtak om å gi pålegg etter jordloven § 8 tredje ledd i 2015, som følge av brudd på driveplikten:

Mislighold av driveplikten etter tidligere bestemmelser i konsesjonsloven § 5 annet ledd og odelsloven § 27 følges opp etter nye regler i jordloven.

Antall vedtak

6.5 Oppgi antall pålegg gitt i vedtak i spørsmål 6.4 etter type:

	Antall
Pålegg om bortleie	<input type="text"/>
Pålegg om skogplanting	<input type="text"/>
Pålegg om tiltak av hensyn til kulturlandskapet	<input type="text"/>

7 Konsesjonsloven - rapportering for avgjørelser i 2015

7.1 Har kommunen behandlet søknader om konsesjon i medhold av konsesjonsloven i 2015? Gjelder alle konsesjonssøknader unntatt saker der søker ikke skal oppfylle boplikten ("slektskapskonsesjon" - rapporteres under spørsmål 7.5 og 7.6), og unntatt saker om nedsatt konsesjonsgrense ("nullgrensesaker" - rapporteres under spørsmål 8)

Ja Nei

7.2 Oppgi antall søknader etter konsesjonsloven behandlet i 2015, etter resultat (vedtak):

Gjelder alle konsesjonssøknader, unntatt saker der søker ikke skal oppfylle boplikten og unntatt "nullgrensesaker".

	Antall	Antall
Søknader innvilget uten vilkår i alt	<input type="text"/>	

Søknader innvilget med vilkår gitt i medhold av konsesjonsloven § 11	<input type="text"/>	
Av disse:		
- Med vilkår om personlig boplikt		<input type="text"/>
- Med vilkår om upersonlig boplikt		<input type="text"/>
Søknader avslått	<input type="text"/>	
Søknader i alt	<input type="text"/>	

7.3 Konsesjon til aksjeselskap (AS/ASA) i 2015. Har noen av konsesjonssakene i spørsmål 7.2 omhandlet eiendommer med mer enn 25 dekar fulldyrka og overflatedyrka jord, og/eller mer enn 500 dekar produktiv skog, der *aksjeselskap* står som søker?

Ja Nei

7.4 Oppgi antall søknader om konsesjon fra aksjeselskap der konsesjonseiendommen har mer enn 25 dekar fulldyrka og overflatedyrka jord, og/eller mer enn 500 dekar produktiv skog behandlet i 2015, etter resultat (vedtak):

	Antall
Søknader innvilget (med eller uten vilkår)	<input type="text"/>
Søknader avslått	<input type="text"/>
Søknader i alt	<input type="text"/>

7.5 Har kommunen behandlet søknader om konsesjon i medhold av konsesjonsloven § 9 siste ledd ("slektskapskonsesjon") i 2015?

Fra 1.7.2009 er adgangen til å søke om fritak fra lovbestemt boplikt bortfalt. Nye regler er innført slik at den som ikke skal bosette seg på eiendommen må søke konsesjon. Slike saker rapporteres her i spørsmål 7.5 og 7.6.

Ja Nei

7.6 Oppgi antall søknader etter konsesjonsloven § 9 siste ledd ("slektskapskonsesjon") behandlet i 2015, etter resultat (vedtak):

Dette er saker der søker kunne overtatt konsesjonsfritt ved å bosette seg på eiendommen, men dersom søker ikke skal bosette seg på eiendommen må vedkommende søke om konsesjon.

	Antall	Antall
Søknader innvilget uten vilkår i alt	<input type="text"/>	
Søknader innvilget med vilkår gitt i vedtak i medhold av konsesjonsloven § 11	<input type="text"/>	
Av disse:		
- Med vilkår om upersonlig boplikt		<input type="text"/>
- Med vilkår om tilflytting på et senere tidspunkt		<input type="text"/>
Søknader avslått	<input type="text"/>	
Søknader i alt	<input type="text"/>	

8 Søknader etter konsesjonsloven i forbindelse med nedsatt konsesjonsgrense, "nullgrensesaker", i 2015

8.1 Har kommunen innført forskrift om nedsatt konsesjonsgrense ("nullgrense") etter konsesjonsloven § 7?

Ja Nei

8.2 Oppgi antall søknader avgjort i 2015 etter konsesjonsloven § 7 etter resultat (vedtak):

Gjelder alle kommuner med forskrift etter konsesjonsloven § 7.

	Antall
Søknader innvilget	<input type="text"/>
Søknader avslått	<input type="text"/>
Søknader i alt	<input type="text"/>

8.3 Har kommunen innført forskrift etter konsesjonsloven § 7 som setter slektskapsunntaket i konsesjonsloven § 5 første ledd nr. 1 ut av kraft?

Ja Nei

8.4 Oppgi hvor mange søknader under spørsmål 8.2 som gjelder nær slekt:

Gjelder bare kommuner som har satt konsesjonsloven § 5 første ledd nr 1 (slektskapsunntaket) ut av kraft ved forskrift.

	Antall
Søknader innvilget	<input type="text"/>
Søknader avslått	<input type="text"/>
Søknader i alt	<input type="text"/>

9 Merknader

Dette er et åpent felt til eventuelle kommentarer om ting som er uklare, hvilke opplysninger som hentes inn, omfang eller utforming av skjemaet o.l., som kan bidra til å gjøre skjemaet og spørsmålene bedre

LANDBRUKSDIREKTORATET OSLO

POSTADRESSE:
Postboks 8140 Dep, 0033 Oslo

BESØKSADRESSE:
Stortingsgt. 28, 0161 Oslo

TELEFON: 24 13 10 00
TELEFAKS: 24 13 10 05
E-POST: postmottak@landbruksdirektoratet.no

LANDBRUKSDIREKTORATET ALTA

BESØKSADRESSE:
Løkkeveien 111, 9510 Alta

TELEFON: 78 45 70 20
TELEFAKS: 78 45 70 49

www.landbruksdirektoratet.no